

αρχαιολογικά

Παροράματα τεύχους 22

Σελ. 11, σ. 3, σ. 9: *Charter antī charter*.
Σελ. 13, σ. 2, 0,5 δυντ. dy, σ. 9: *Institut antī Institute*, σ. 11: *Gaudi*, σ. 15: *Institut Français* αντί *Institute Francais*. σ. 3 στη βιβλιογραφία σ. 13: *Reprints*. Σελ. 30-31, εικ. 5: Η φορά των δύο φωτογραφιών είναι η ίδια, αελ. 37. Η σειρά των δύο φωτογραφιών να αντιστραφεί. Σελ. 48, στ. 1, σ. 13-45 και 58: *Jayne antī Jane*. Σελ. 61, στ. 3, βιβλιογραφία, αρ. 8: *Edinburgh*, αρ. 9: *Solubility*. Σελ. 67, στ. 2, βιβλιογραφία, αρ. 4: *Filippakis*, αρ. 17: *Vitruvius*.

νότο στο καθαύτο πέραμα της εισόδου. Ο τοίχος ο κάθετος στον ανατολικό μώλο δεν αποτελούσε μια εξέδρα αλλά σε μια απόστρατη γύρω στα 20 μέτρα πρός ανατολικά γύριζε προς το νότο μετατρέποντας σε κυματοθραύστη. Μέσα στο πέραμα της εισόδου στα πανύ στρώματα της άμμου και των χάλκινων δρέπανων δεκάδες από μικρές παραλληλεπίδες πέτρες που ανήκαν σε κάπιο κτίσμα που δριώκανταν στην τοινοδοτική γνωστή του μάρμαρο. Μερικές από αυτές τις πέτρες προέρχονται από πόλη στρογγυλού κτίριο. Αυτό το στρώμα περιείχε αρκετή κεραμική με κομμάτια τριαντάφυλλων νομίσματα από τα οποία δύο μπορούν να αποδούντο στο Δημήτριο Πολυάρκη. Βρέθηκε επίσης μέρος ενός χρυσού κοσμήματος σε σχήμα ανθέων. Ο κυματοθραύστης του ανατολικού μώλου δριώκανταν μόνο 80 εκ. κάτιν από την οπιμερή επιφάνεια της θάλασσας. Εδώ δρέπανα δάστρα αμφιρρέων του διου αιώνα μ.Χ. Στην παραλία, στο ανατολικό και δυτικό ακρά του λιμανίου, διακρίνονται χρήν τέχνης, που αποτελούνται από δύο τείχαιρα με εσωτερικό γέμισμα. Τα ίχνη του φανινούνται και κάτιν από το νέρο και χαρούνται ανάμεσα στις πέτρες του κυματοθραύστη. Είναι διαδικτύο να καθορίσει το νότιο οριό αυτού του τείχους.

Επανεξάπταστε τη γραμμή των παραλιακών πλακών του παλαιοχριστιανικού λιμανίου. Η μεγάλη πλάκα δράχου που φαινεται στην αριστοφοροφάσια στο νοτιοανατολικό μέρος του λιμανίου περνά πάνω από τον ανατολικό μώλο, πράγμα που δείχνει ότι έναν ωντέρτη του.

Το λιμάνι πρέπει να χρονολογείται στην εποχή των πολεμών των Διδούσων για την κατάληψη της Κύπρου. Η ομοιογένεια του υλικού που δρέπανε δείχνει για πολὺ χρονοποιητής για πολύ σύντομο διάστημα και ίνας να μη τελείωσε ποτέ. Η απουσία ευρημάτων από τον 3ο αιώνα μ.Χ. αιώνα δεύχεται ότι εγκαταλείφθηκε εκτός από ένα συντομό χρονικό διάστημα μεταξύ του δου και του 3ου μ.Χ. αιώνα, ακριβώς πριν από τις Αραβικές επιδρομές.

ΣΚ. Περδίκης

Κυπριακές βυζαντινές τοιχογραφίες σώζονται

Η πρόσφατη (5-5-87) ομιλία του διευθυντή Αρχαιοτήτων της Κύπρου κ. Βάσος Καραγεώπην του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης (Παλαονόρθη) έφαντες στο προσκόπιο το πρόβλημα των Κυπριακών πολιτιστικών θυμωρών της κατεχόμενης Κύπρου που λεπτάζουνται. Ο κ. Καραγεώπης ανέφερε μεταξύ άλλων πως:

«Η Ουνεσκό, που θα μπορούσε να επέβει ενεργούσσων της πολιτιστική σύμβαση της Χαντής, αποφάσισε ότι στην περίπτωση της Κύπρου δεν μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η σύμβαση γιατί στην Κύπρο υπάρχει τοπική φιλονικία μεταξύ Τούρκων

και Ελλήνων και όχι ένοπλη επέμβαση». Μάθαμε επισής πως κάποιο αμερικανικό Μουσείο αγόρασε το σύνολο των τοιχογραφιών του Αγίου Θεομντανού –που δριώκεται στα κατεχόμενα εδάφη– για τα ιδιώματα. Το Μουσείο αυτό θα χτίσει εκκλησία για να στεγάσει τις τοιχογραφίες του 15ου αιώνα και θα τη διηρηφτεί στους Κυπρίους των ΗΠΑ. Όταν το Μουσείο διαπραγματεύστωνταν την αγορά των τοιχογραφιών, κάλεσε ολούς τους πρέσβετες των χωρών της Μεσογείου για να διαπιστωθεί μήποτε το τοιχογραφίες ήταν αντικείμενα αρχαιοκαπηλείας.

Ο Τούρκος πρέσβης είπε ότι προέρχονται από εκκλησία της Καππαδοκίας ενώ ο Κύπριος πρέσβης απέδειξε ότι είναι ρωπό τον Αγ. Θεομντανού.

Βυζαντινή τέχνη σε εννέα Κυπριακά γραμματόσημα

Εννέα βυζαντινές τοιχογραφίες και εκκλησίες της Κύπρου εικονίζονται σε ιστορικά γραμματόσημα που θα τεθούν σε κυκλοφορία από την 22 Απριλίου από τα κυπριακά ταχυδρομεία. Και τα εννέα γραμματόσημα ότι είναι της ίδιας αξίας 15 σεντ, θα εκτυπωθούν σε ένα φύλλο και θα παρουσιασθούν:

Την εκκλησία της Παναγίας της Ασίνου στη Νίκητρα.

Τοιχογραφία από την Παναγία του Άρακα στη Λαγούδερα.

Τοιχογραφία από την Παναγία του Μουτούλλα.

Την Εκκλησία της Παναγίας της Ποδιθού στη Γαλατά.

Τοιχογραφία από τον ιερό ναό Αρχαγγέλου στον Πεδουλά.

Την εκκλησία του Αγίου Νικολάου της Στέγης στην Κακοπετριά.

Τοιχογραφία από το ναό του Σταυρού της Αγιασμάτη στην Πλαταναστάδα.

Τοιχογραφία από τον ναό του Αγίου Ιωάννη του Λαμπιδιώτη στον Καλαμαναγήτη. Τοιχογραφία από το ναό του Τιμίου Σταυρού στο Πελέντρι.

Όλες οι συναρρόμενες εκκλησίες έχουν περιήλθει πρόσφατα στον κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομίας της ΟΥΝΕΣΚΟ, γεγονός που κάνει τα γραμματόσημα μιστερού δημοφιλή σ' ολόκληρη την Ευρώπη.

αρχαιολογικά

Μαζί με τα γραμματόσημα της σειράς αυτής θα κυκλοφορήσουν και ειδικοί φακέλοι πρώτης ημέρας κυκλοφορίας αφρογραμμένοι με ειδική αναντομητική σφραγίδα. Τα ενέπνευστα γραμματόσημα της σειράς αυτής θα είναι επικόλλημα σε τρεις φακέλους.

Επιπρόσθετα θα κυκλοφορήσουν και καλλιτεχνικά φύλλα σε περιορισμένο αριθμό, με επικόλλημα το φύλλο των 9 γραμματοσημάνων.

Σ.Κ. Περδίκης

Οικίες στο χωρίο Φικάρδου επιλέγησαν για το δίπλωμα αξίας της Europa Nostra

Οι οικίες Κατανιόρου και Αχιλλέα Δημητρη στο χωρίο Φικάρδου έχουν επιλεγεί για να δραθεύσουν με τημπτικό Διπλώμα Αξίας της -EUROPA NOSTRA- του έτους 1986. Είναι η δεύτερη φορά που η Κύπρος τιμάται με αυτό το δραθέλιο. Το 1984 είχε απονεμηθεί στην Πύλη Αμμοχώστου που είχε αναστηλωθεί υποδειγματικά και τώρα χρησιμοποιείται από το Δήμο Λευκωσίας σαν Πολιτιστικό Κέντρο.

Η «EUROPA NOSTRA» είναι Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων για την προστασία της αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομίας της Ευρώπης και προσφέρει δραθελή κάθε χρόνο που ομιλήλουν εξαιρετικά στη συντήρηση και προβολή της αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομίας της Ευρώπης.

Το έργο με το τίτλο «Οι οικίες Κατανιόρου και Αχιλλέα Δημητρη στο χωρίο Φικάρδου πλήρης αποκατάσταση και αδειοποίηση δύο κατοικιών αγροτικού τύπου που αποτελούν ζωντανά δείγματα λαϊκής αρχιτεκτονικής και παραδοσιακής ψάνης της υπαίθρου» είχε επιλεγεί ανάμεσα σε περισσότερα από διακαδικεία εξαιρετικά υποτιμήρα γέρα.

Οι οικίες Κατανιόρου και Αχιλλέα Δημητρη ξεχωρίζουν ανάμεσα στα σαράντα οικίες που το Φικάρδου. Τα περισσότερα από τια μικρού αυτού αγροτικού οικισμού, πάρολο που έχουν σχεδόν εγκαταλειφθεί και είναι γερεμένα, διατηρούν την αρχιτεκτονική τους μορφή και αποτελούν γήπεδα δείγματα παραδοσιακής λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων έχει κηρύξει ολόκληρο το Φικάρδου σε «Αρχαίο Μνημείο» και κατά το τελευταίο δέκα χρόνια αρχίσει την αποκατάσταση των οικισμών του χωριού σε συνεργασία με τους ιδιοκτήτες. Η Οικία Κατανιόρου είναι το πο εντυπωσιακό κτίσμα του χωριού με αρχιτεκτονικά στοιχεία που ανήγονται μορφολογία στην Ίδα ανάνα. Είναι ολόκληρο πετρόκιστο και το κυρίως του ποτίστη είναι διώφροφο και καλύπτεται από ξύλινη οξύκορυφή στρέψη. Οι άλλοι χώροι του -δίχωρα με ξύλινους στύλους- καλύπτονται με δώματα. Ο όρφος περιλαμβάνει ένα μόνο μεγάλο δώματο που διατηρείται μέρος της πολιάς του επιπλώσης.

Η Οικία Κατανιόρου είναι το Μουσείο του χωριού. Έχει επικουνουσεί και αποτελεί ζωντανό δείγμα οικισμού αγροτικού τύπου. Η Οικία Αχιλλέα Δημητρη χρονολογείται από την 19η αιώνα και βρίσκεται πίσω από την Οικία Κατανιόρου. Το κυρίως ποτίστη είναι διώφροφο με ιδιόγειους χώρους γύρια από μικρή αυλή. Είναι κτισμένο με τη χαροκποριακή για το σπίτια του Φικάρδου λιθόδομο στο κατώ μέρος και ανώδυνη από πλευρά. Καλύπτεται από ξύλινη δικινή στέγη με κεραμίδια που προσκετείνεται δημογειακά σκεπαστό ηλιακό σπήνη προσούπων.

Η Οικία Αχιλλέα Δημητρη έχει επιδιορθωθεί από το 1984 ως το 1986 με δαπάνη του ίδιαμαρτυρας Α.Γ. Λεβέντη. Η αρχιτεκτονική της μορφή έχει διατηρηθεί με ελάχιστες μετατροπές όπου ήταν απαραίτητη για τη λειτουργία του ποτίστη με συγχρόνες ανέσεις. Στον όρφο, που πολιά χρονομοποιούνται για κατοικία, το μεγαλύτερο δώματο έχει διαμορφωθεί σε εργαστήριο υφαντικής και το υπόλοιπο ποτίστη σε ξενώνα μελετήσεων. Στο ιδιόγειο οι χώροι έχουν διατηρηθεί αλλοιώνοι σαν δείγματα αποθηκών και σταύλων με γεωγραφική εργαλεία και παραδοσιακή κεραμική. Για τον εξοπλισμό του ποτίστη χρησιμοποιήθηκαν παλιά έπιπλα και αυθεντικά έργα λαϊκής τέχνης.

Με την αναστήλωση των Οικιών Κατανιόρου και Αχιλλέα Δημητρη ως το κοινό, το Τμήμα Αρχαιοτήτων έδωσε το παραδείγμα για την αποκατάσταση οικισμών λαϊκής αρχιτεκτονικής, διέσωσε δύο άλιθα σύντομα οικισμούς και συνέθεσε στην ανάβιση του Φικάρδου που είναι ένας από τους σημαντικότερους παραδοσιακούς οικισμούς σ' ολόκληρη την Κύπρο.

Τιμές εισόδου

Από τη Διεύθυνση της Υπηρεσίας Αυτεπιτασίας Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού -ΣΠΗΛΑΙΟ ΠΕΤΡΑΩΟΝ- Χαλκιδική, ανακοινώνεται ότι τη νέα σαιζόν 1987 ισχει με νέο τιμολόγιο εισόδου στο Σπήλαιο και το Μουσείο.

Ανανεωτικά, για το ΣΠΗΛΑΙΟ: Η εισόδους για τους μεγάλους είναι 00 (διακοσίες) δραχμές και για τα παιδιά 15- επώνυμη 00 (εκατό) δραχμές.

ΓΡΑΟΥΤΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΟ: Μαθήτες (Δημοτικό - Γυμνασίο - Λυκείο) Φοιτητές, Σπουδαστές γενικά. 00 (εκατό) δραχμές. ΜΟΥΣΕΙΟ: Για τους αλλοδαπούς 300 (τριακόσιες) δραχμές. Οι Ελληνες ΔΩΡΕΑΝ.

Καθιερώθηκε επίσης εισιτορία 100 (εκατό) δραχμ., για τους υπερήπλικες από 60 (είηντα) ετών και νάων, καθώς και για τους πολύτεκνους, με την επιδείνηση της ταυτότητάς τους.

ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣΟΔΟΣ: Σε στρατιώτες, ανέργους με την επιδείνηση ταυτότητας η κάρτα ΟΑΕΔ αντίτοπη.

ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣΟΔΟΣ: Σε όλα τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ανάπτυξη, κωφαλάδας, αποτυπικοί, τυφλοί με συνοδό, ατόμοι με μεσογειακή ανάμνη, αυτιστικά παιδιά, με την επιδείνηση της κάρτας). Οι ώρες λειτουργίας του Σπήλαιου και του Μουσείου καθημερινά, είναι: για τη μέρα ΜΑΪΟ οι 9-18, ΙΟΥΝΙΟ 9-19, ΙΟΥΛΙΟ και ΑΥΓΟΥΣΤΟ 9-20. Σεπτέμβριο 9-19. Η διεδρομή Θεοδολονίκη - Σπήλαιο Πετραλώνων είναι 55 χιλιόμ.

Ανώνυμος ευεργέτης του Μουσείου Μπενάκη εξασφαλίζει τον επαναπατρισμό τριπλήχου της Κρητικής Σχολής

Η Διοικητική Επιτροπή του Μουσείου Μπενάκη δρίσκεται στην ευάριθμη θέση να ανακοινώνει ότι χάρη στην γεννούντα δραματική Ελληνή δωρητή εγκεπτωτήμανου στο Λονδίνο, εξασφαλίστηκε ο επαναπατρισμός ενός απουσιών τριπλύου της Κρητικής Σχολής στην Ελλάδα. Το τριπλύ όμως που έχει συγχρόνια συλλογή τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, διατέθηκε στη δημοπρασία του Οίκου Sotheby's στο Λονδίνο, την 1η Μαΐου 1987.

Το νέο αποτέλεσμα του Μουσείου Μπενάκη χρονολογείται στα τέλη του 15ου αιώνα και μπορεί διάσημα να αποδειχθεί στον Ανδρέα Ρίτζο, που έχει επανειλημένα χαρακτηρισθεί ως κωρυφαίος ζωγράφος της Κρητικής Σχολής:

Διεθνής ημέρα μουσείων 1987

Η 18η Μαΐου καθιερώθηκε το 1977 από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) ως η Διεθνής Ημέρα Μουσείων. Στόχος και μήνυμα της καθιέρωσης της επετείου αυτής είναι να τονίσεται ο ρόλος του Μουσείου στην σύγχρονη κοινωνία, ώστε αυτό να γίνει φορέας πολιτισμικών ανταλλαγών με σκοπό την ενίσχυση της μόρφωσης και

αρχαιολογικά

την ανάπτυξη της ομιλίας κατανόησης μεταξύ των λαών.

Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων είναι ένας από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς της UNESCO σε όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την οργάνωση και λειτουργία των Μουσείων.

Οι κυριότεροι σκοποί του είναι να προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των Μουσείων και των εργαζομένων σ' αυτά, καθώς επίσης και να επισημάνει τη σημασία της διάσωσης της πολυκόμιας πολιτισμικής και φυσικής κληρονομιάς.

«Το νέο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Πολιτισμού για την πολιτιστική μας κληρονομιά»

Η Ελληνική Εταιρεία Θεωρεί ότι της να παρέμβει στη συζήτηση που έχει αρχίσει ως προς το νέο σχέδιο νόμου που συντάσσεται και κατέθεσε στη Βουλή το Υπουργείο Πολιτισμού, με αντικείμενο την καταρρύφων και αντικτιστάσαντο του ΤΑΠΑ από τον «Οργανισμό Διαχείρισης και Εκμετάλλευσης Αρχαιολογικών Πορίων» (ΟΔΕΑΠ), καθώς και την εισαγωγή ποινικών διατάξεων προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Η παρέμβαση αυτή γίνεται τούτο με το παρόν δελτίο τύπου, όσον και με έγγραφο της στο αρμόδιο Υπουργείο. Κατ' αρχήν νομίζουμε ότι είναι πολύ τύπικη η μετά αρκτίδα χρόνια νομοβετικής πλήρους ακινητικής εκδηλώσεων προβέβηση του κράτους στην αρχή, να θεωρείται σύγχρονα μέτρα προστασίας, η οποία να γίνει έτσι δεδού του συνέπεται της. Με το σχέδιο νόμου διώνομος που κατατέθηκε, δυστυχώς επινέπειται η πολυνορμία (αλλιώς μάλιστα στή φύση ότι δημιουργεύεται και άλλος αυτόνομος Οργανισμός) που κατατέθηκε στην πρώτη προστασία των Υπηρεσιών προστασίας του Υπουργείου, ενώ άλλες πολλές αποσπώνται και δινούνται στο Υπουργείο (Ελλάδος). Και αυτή τη στιγμή που έχει ωριμάσει στη πενηντάτη και υποστηρίχεται και δημιουργεύεται η ανάγκη να δημιουργηθεί, επι τέλους, στη χώρα μας ένας Ενιαίος Φορέας Προστασίας με ομοιόμερη νομοθεσία και με αποκεντρωμένα δικά του άργανα.

Έκτος από αυτό, ο ΟΔΕΑΠ προτείνεται να γίνει ένα ποντιδύοντα οικονομικό άργανο που θα καλύπτει σχεδόν όλους τους τομείς της προστασίας του ΥΠ.ΠΟ. που δεν θα υποκείται σε κανένα δεσμευτικό έλεγχο των επιτασιονικών συμβουλίων του Υπουργείου και που, επί πλέον, θα διαστέλλεται από μηδιμούλιο του οποίου ο πρόεδρος και ο πρόεδρος της περιφέρειας από το... μέσα του 1983 αλλά, αυτό, ποτέ δεν κατέληξε στη Βουλή, μετά από διακρίσεις και επιμονές αντιρρήσεως διαφόρων «φορέων», που δεν ενδιέφεραν. Βέβαια, για την προστασία του

τους και η παραμικρή τριβή με θέματα του τομέα.

Κατά δεύτερο λόγο, το δεύτερο μέρος του σχεδίου νόμου παρά καποτες αρετές του, περιέχει νεοσκόπες έννοιες, όπως για έργα πολιτισμού ασήμαντης ή εξερεύναση σημαδίου, οι οποίες δεν θεμελιώνονται επαρκώς και δεν θεμελιώνονται καθόλου. ενώ η ποινική δινηή των δραστών φτάνει να εξερτάται από εκ των υπέρθιμων διακριτικούς ορισμούς και χαρακτηρισμούς που θα δίνουν συμβολιά των Υπουργείων, κατό περιπτώση και ασφαλώς που μέτο την τέλεση του εγκλήματος. Θεωρούμε, επίσης, απαραίτητο και νομικά αστιρίκτικο, οι προτεινόμενες νέες κυρώσεις να μην αναφέρονται στο σύνολο της πολιτιστικής κληρονομιάς μας, αλλά να εξαρτώνται από την αντη προστέψεται από το Υπουργείο Πολιτισμού και όχι από άλλους φορείς (όπως τα ΥΠΕΧΩΔΕ)!

Και στη σημείο αυτού επιχείρεται πρωτοφανής, για τη χρονική των ευρωπαϊκών, τουλάχιστον, χώρων «κανονισμό», που ασφαλώς θα χειροτερέψει την εικόνα της προστασίας στη χώρα μας, όπως έγινε γνωστή στο Επειρωτικό. Τέλος, στο κεφάλαιο αυτού παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις, όπως ως προς την έννοια της φθόρωσης πολιτιστικών αγαθών (δεν περιλαμβάνονται σ' αυτήν αυθαίρετες επεμβάσεις σε κίτρινα ή στο χώρο τους, πράγμα πολύ συχνή σήμερα και που έχει επηρεάσει τρομακτικά απλώντας ακόμα και σε υποτιθέμενα προστετούμενα κίτρινα και σύνολα), η ώρα προς το διάκτιο της προτροπής για τέλεση εγκλήματων, η οποία τυμώρεται μόνον για τρία από αυτά. Επισημανόντας μερικά μόνο σημεία του νεού σχεδίου νόμου και με μεγάλη σύντομη αναγνώριση ότι καθιερώται προφίγηση σ' αναγκή να ζανεύεται το σχέδιο από συντάξου του, με συμμετοχή και άλλων φύλων και την ενέργεια συνδρομή των Αρχαιολογικών Υπηρεσιών διάτονων πρωτοτόκων, που διηγείται στη σημερινή μορφή του, η ίδια άκρως επιδιωκτική για την πολιτιστική κληρονομία κατάσταση θα γίνει ακόμη χειρότερη.

Νέος νόμος για το περιβάλλον και πολιτιστική κληρονομιά

Μετά από -ταχύρρυθμη- και ανεπαρκή ζητήσεων στη Βουλή δημοσιεύθηκε ο νέος νόμος για το περιβάλλον (νόμος αρ. 1650 της 10-10-1986, Φ.Κ. Α', αρ. 160 της 16-10-1986). Το πρώτο σχέδιο του είχε ακλόνησε από τα... μέσα του 1983 αλλά, αυτό, ποτέ δεν κατέληξε στη Βουλή, μετά από διακρίσεις και επιμονές αντιρρήσεως διαφόρων «φορέων», που δεν ενδιέφεραν. Βέβαια, για την προστασία του

περιβάλλοντος. Το πράγμα καταγγέλθηκε επανειλημένα στον τύπο και από πολλούς και ανάγεται, πλέον στη παιδίθλη γεγονότα.

Το νέο σχέδιο νόμου, που πήρε το δρόμο προς τη Βουλή, είχε την «αρέτη» να αποτελεί, κατό το μεγαλύτερο μέρος του, ένα κατασκευόματα πρωτοφανές για τα νομικά χρονικά της χώρας, δηλαδή ν' αποτελεί πρόταση ενός νόμου συμαστικού ΚΕΝΟΥ ΚΕΛΥΦΟΥΣ, φίρου στην ουαία λίγα ρυθμίσεις και παρέπεμπε σχεδόν τα πάντα σε ΜΕΛΑΝΤΙΚΑ, προεδρικά διατάγματα, σε πράξεις Υπουργικού Συμβούλου και, ιδίως, σε υπουργικές αποφάσεις που θα εκδίνονται με φροντίδα και ευθύνη του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, χωρίς δηλαδή να περάσουν από τη Βουλή. Ο νόμος που τελικά μητριστική ελάχιστα διαφέρει από το σχέδιο του και, έτσι όχι άδικα τονιστικά από φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και από αναλυτές Ό, τέλικα, αντί του επί χρόνια αναμενόμενου νόμου που θα ρυθμίσει με σύγχρονα μέτρα, την προστασία του περιβάλλοντος στην Ελλάδα, είδε το φως της νομικής δημιουρότητάς της καινεύει -ακίνδυνη- διακήρυξη αρχών.

Απομένει στον εκάποτε πολιτικό υπεύθυνο του ΠΕΧΩΔΕ, όλα και όλας τους υπουργούς των οποίων απαιτείται κατά περιπτώσεις η προσδοπογραφία, να πρωχηθείση από ρυθμίσεις που απέφυγε ο νόμος. Στην καλύτερη περίπτωση, μπορεί να περάσουν. Επάντιμα, υποτίθεται ευκολότερα δεμενευτικότερες διατάξεις. Στην χειρότερη -και πιθανότερη- περίπτωση, οι διακρινώμενες αρχές θα «παλανθύνουν» με επιτριπτούτερες, κατά του περιβάλλοντος, διατάξεις. Χαρακτηρίζουμε πιθανότερη τη διεύθετη περίπτωση αφού το πρώτη ΥΧΩΠ και τωρα ΥΠΕΧΩΔΕ έχει δώσει πολλές αποδείξεις της πλήρους ανορέξεις του για ουσιαστική προστασία. Στη ο.γ. ηφ., αφορά την αρχιτεκτονική κληρονομιά. ΟΥΔΕΠΟΤΕ μέχρι σημερα προχωρήσαν τα διατάγματα που ΡΗΤΑ προβλέπονταν από το άρθρο 32 του -Οικιστικού- νόμου 1337 του 1983 και αυτοί που προβλέπονταν από το άρθρο I του νόμου 1512 του 1985 (πειραιώνισμες οι οποίες θα απορρίψουν υποχρεωτικές ιδιοκτητών κτιρίων, διατηρητών και μη). Έτσι, το πιθανότερο είναι ότι ο νέος νόμος, πέρα από ορισμένες διατάξεις του με ενεργό χαρακτήρα και από άλλες που πιθανών να ενεργοποιηθούν με έκδοση των αποιτούμενων προσεδρικών διατάγματων, θα παραμένει στην αποθήκη όπου συσταθεύονται κατά καιρούς διάφορα ελληνικά νομοθετικά κείμενα, καλών ή και ποντηρών προθέσεων: αλλά καθόρα δημιουργικών οποιων.

Ας δούμε, όμως, τα σημεία του νέου νόμου που αφορούν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Πρώτα από όλα θα πρέπει να αναφέρουμε τις διατάξεις που αφορούν τα μερικά σημεία χαρακτηρίζουμενα ως «τοπικά ιδιαιτέρου φυσικού καλλιτεύουσα». Σύμφωνα με το Νόμο 1469 του 1950 αρμό-

αρχαιολογικά

διό για το χαρακτηρισμό και την προστασία των τοπίων αυτών ήταν το Υπουργείο Πολιτισμού. Με το περίβολο προεδρικού διάταγμα 161 του 1984 η αρμόδιότητα αυτή πέφτει, μαζί με άλλες, στο τόπο ΥΧΟΠ και, σήμερα, με το άρθρο 31, παρ. 9 του νόμου 1650/1986 ορίζεται στην κατηγορία τοπίων εντασσόμενα στην προβλεψίμενες από το άρθρο 3, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19 του ίδιου νόμου, κατηγορίες τοπίων. Η εντάξη αυτή ΘΑ γίνει μελλοντικά με Π.Δ. υπογραφόμενο από τρεις υπουργούς, δηλαδή της Γεωργίας, του ΠΕΧΩΔΕ και άλλου ενός «αρμόδιου κατό περίπτωση», ο οποίος... δεν ορίζεται στην ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΗ περίπτωση. Συναφές με τοπίο αυτής της κατηγορίας είναι, εκτός των παραπάνω άρθρων 18 και 19 του ν. 1650, και το άρθρο 21 του ίδιου.

Από το τελευταίο αυτό άρθρο, και για να δικαιούμενος στους αναγνώστες είναι είδος «δειγμάτων» της «φιλοσοφίας» που διέπει το νεο αυτό νομικό κατασκευασμό, αντιγράφουμε κατά λέξη την παράρροφο 4, ώστε να γίνει αντιληφτή η εξαιρετικά ελαττική αντίληψη για την προστασία:

«Οι αριθμέσιες υπηρεσίες κατατίθουν καθε πεντάτευτη μελέτη αξιόλογης του αντικείμενου που χαρακτηρίζεται κατά την παράρ. 1 σε συνδυασμό με τα μέτρα προστασίας που εφαρμόστηκαν. Με βάση την αξιόλογη αυτή και εφόσον υπάρχει επαρκής αιτιολογία, ο χαρακτηρισμός ή τα όρια του συγκεκριμένου αντικείμενου προστασίας, οι αναγκαίοι όροι, παγορεύσεις και περιορισμοί και οι διατάξεις του οικείου κανονισμού είναι δυνατά να μεταβαλλούνται» (οι υπογραμμίσεις δικες μας). Αν λάβουμε υπόψη το ενδιμόκιο, πια, φανάριόν των πυρκαγιών, και των οικεπεδοποιήσεων που τις ακολουθούν, μπορούμε να εννοήσουμε ότι, νομίζοταν πλέον, ανά πεντατεύτιο το κράτος θα μπορεί να νομίμοποιεί τη σε μια πεντατεύτη «διαμορφωτή» νέα «κατάσταση» των πρώτων ποινικών διατάξεων φυσικού κάλλους».

Τελεώνουμε με αναφορά στα από τα τελευταία άρθρα του νόμου (28, 29 και 30), τα οποία είναι και τα μόνα σχέδια που παρουσιάζουν οριστικό χαρακτήρα, με την έννοια ότι δεν παραπέμπουν σε μελλοντικά προεδρικά διατάγματα, περιλαμβάνουν ποινικές και αστικές κυρώσεις για διάφορες παραβάσεις των διατάξεων του νόμου, όλα όπως, είναι εύνοη την ενεργοποίηση τους εξάρτηται, με τη σερά της, από την ενεργοποίηση των καθούντων διατάξεων του νόμου - αυτών, με τη διατάξη. Σημειώνουμε ότι ειδικά οι ποινικές κυρώσεις δεν διακρίνονται για την αυστηρότητά τους (σε βαρύτερες περιπτώσεις επιβλέπεται φυλακισμός μόλις τουλάχιστον δύο ετών ή κάθετη μεριχή δέκα χρόνια - βάντος προσώπων). Για περιπτώσεις κωδικού προβολής του περιβάλλοντος, οι ποινές φτάνουν σε φυλακισμό μέχρι δύο ετών. Πολύ σημαντικό θεωρούμε ότι η δυνατό-

τητα παράστασης ως πολιτικής εναγγένων αναγνωρίζεται ΜΟΝΟ στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και στο... Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος Ιδιώτες, οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος, πολιτιστικοί ουλαγοί, άλλοι ουλαγοί όπως ο Δικηγορικός ή των Αρχιτεκτόνων, ΑΠΟΚΑΙΕΝΟΙΑΤΙ από το δικαιωματικό αυτού του νόμου, ενός νόμου που ασφαλώς θα πρέπει να τραποποιηθεί ή και να αντικατασταθεί.

Για τον Ν. 1650/1986 ΒΔ. ενδεκτικά δύο καλώ θεμελιώμενές αναλογείς στο περιόδιο -Νέα Οικολογία»:

1. Δ. Παπαϊωάννου - Ένας νόμος όπως οι άλλοι (Μάρτιος 1986)

2) Ανατ. Ι. Τάχου -Νόμος - πλαισίο για τα περιβάλλον- (Μάιος 1987).

Βασιλής Κ. Δωρδίσηνς

Μακεδονικός τάφος στη Θεσσαλονίκη

Μακεδονικός τάφος, με διωρική πρόσφυση και θαυμάσια διατήρησην έγχρωμη κοινίασμα πορσαλήθυες κατά τη διάρκεια οικουμενικών εργασιών για τη διανοητή τηματος της ανατολής περιφερειακή οδού της Θεσσαλονίκης.

Σωστή κίνηση

Δύο ακόμη κτίρια κηρύχτηκαν διατηρητέα. Το πρώτο είναι το κτίριο του παλαιού σχολείου Νικήτρης Χαλκιδικής. Αποτελεί αντιπρωτεύουστικό δείγμα σχολικού κτηρίου των αρχών του αιώνα. Στήκεται το 1912-18, ενώ το άλλο είναι το κτίριο της καπνοπαθητής στις οδούς της Περιβόλι 17 και Νίκης στη Δράμα στην περιοχή Αγίας Βαρβάρας (ιδιοκτησίας Φ. Αβανασόπουλου). Το κτίριο κτίστηκε στο 1900-1912, με τον όγκο του δεσπόζει στην περιοχή και αποτελεί μαρτυρία για τις συνήθεις λιζής και εργασίας για ορισμένο μέρος του πληθυσμού της Δράμας στην περίοδο εκείνη.

Πλούσια κτερίσματα στην Αμφίπολη

Κατά την εκτέλεση εργασιών για τη διάβολη αγροτικών δρόμων στη περιοχή του νεκροταφείου της Αρχαίας Αμφίπολης εντοπίστηκαν και ανασκάφθηκαν μέχρι σήμερα από την τοπική εφορεία 11 τάφοι. Στον ένα τύπου, που είναι λακούδες ή βρέθηκαν αιδημόνια χρυσού κτερίσματα, χάλκινο κάποτε και ειδώλια.

Ομάδα γυναικείων σπουδών Α.Π.Θ.

Το 1983 τέσσερις Γυναίκες, μέλη του Διδακτικού προσωπικού της Νομικής Σχο-

λής του Α.Π.Θ. οργάνωσαν την Επιτροπή Μελέτης Γυναικείων Θεμάτων. Ήταν ομηρογρήθηκε η «Ομάδα Γυναικείων Σπουδών» του Α.Π.Θ. που είναι η πρώτη και τη μόνη που λειτουργεί σήμερα σε Ελληνικό Πανί μου.

Ο προβληματισμός που οδήγησε στη δημιουργία της Ομάδας σπρέεται στις ίδιες αρχές της υπαρξής του Γυναικείου Κινήτη ποδιών καθώς και στην ανάγκη να απαντηθεί το ερώτημα τι σημαίνει Γυναικεία αντίληψη στην Επιστήμη και την Ερευνα. Η επιστημονική πρακτική, ακόμη και σημερινό, εδρώντα στην αντίληψη που θεωρείται κοινωνικό αυτονόμητη, φυσική και σπρέεται στην εξίσωση.

Άνθρωπος - Αντρός - Διαμορφωτής της Ιστορίας και της Επιστημονικής Γνώσης με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται σαν «αντικείμενο» και επιστημονικά «απόδεικτά» πλαισιατικά και μονότελα συμπεράσματα.

Οι Άντρες επιστήμονες ταυτίζονται με την Επιστήμη, την κατευθύνουν και την προδιορίζουν. Μέσα στην Πανί μα δε λειτουργούν σα ενναυτά ειρεμένημένο πλαίσιο, εδυναστικό και διεύθυνεμό απόλυτα.

Οι Γυναικείες Σπουδές δεν είναι μόνο σκοπός αλλά και μέσο για να βρει η Γυναικεία επιστημόνας την εαυτό της, αφού το «πρόβλημα» είναι και δικό της.

Γίνεται προσπάθεια να οργανωθεί ένας νέος τύπος «μαθητήματος» όπου οι σχέσεις διδασκόντα - διδασκασθούν δεν είναι σχέσεις εξουσίας, αλλά διαλόγου, κριτικής, ανταλλαγής απόψεων και αλληλοεμπληρώσεως.

Ιστορικό μνημείο σώζεται στο νομό Καστοριάς

Ιστορικό διατηρητέο μνημείο κηρύχτηκε το σπίτι όπου φιλοξενήθηκε και σκοτώθηκε ο Παύλος Μελάς στο ομώνυμο χωρίο του νομού Καστοριάς. Το πάτη αιτό, όπως αναφέρεται, αποτελεί πολύτιμο σημείο αναφοράς, ιστορικής μνήμης στο Μακεδονικό Αγώνα και ειδικότερα στον έθνοσμόρτυρα Παύλο Μελά. Τον Οκτώβρη του 1904 ο Παύλος Μελάς και οι άνδρες του φιλοδοκήθηκαν στην παραπάνω χωρίο. Σε μία μάχη που ακολούθησε με ενα τουρκικό απόστασμα, τραυματίστηκε ο Παύλος Μελάς και πεθάνει στο σπίτι που κηρύχτηκε «διατηρητέο».

Διατηρητέο μνημείο έργο του Τσιλλέρ

Πιθανολογείται ότι είναι έργο του Τσιλλέρ το κτίριο του Παλαιού Νοσοκομείου της Τριπολής (οδ. Σπηλιοπούλου και Ευαγγελιστρίας 8) που κηρύχτηκε διατηρητέο. Ήταν στην Τριπολή οικία σπουδών από την πρώτη περίοδο της Επικράτειας της Ελλάδας.

αρχαιολογικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η Αρχαιολογία των νησιών του Αιγαίου

Το Καναδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο οργάνωσε στις 20-22/2/1987 (Γενναδίου Β'. 115-21 Αθηνά) συμπόσιο με θέμα την Αρχαιολογία των νησιών του Αιγαίου. Στη συνάντηση έγιναν ενδιβάρουσες ανακοινώσεις και συζητήσεις τόσο ειδικά όσο και γενικά πλοτεύτηκαν θέματα όπως, για παράδειγμα: «Αρχαιολογικές αναζητήσεις στο Αιγαίο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας» ή ακόμα «Μίνωικες εγκαταστάσεις των Δυδεκανήσων».

Γ' Επιστημονική συνάντηση Νοτιοανατολικής Αττικής

Ο ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ανακοίνωσε ότι κατά το διάστημα από 15 Οκτωβρίου έως 15 Νοεμβρίου 1987, θα πραγματοποιεί στη Καλύβη Μεσογείων ή -Γ' Επιστημονική Συνάντηση Νοτιοανατολικής Αττικής-, στην οποία, όπως και κατά τις προηγούμενες, επιστημονικές διηφόρους ειδικοτήτων θα προσθένονται σε ανακοινώσεις επί ποικιλών θεμάτων σχετικών με την περιοχή που εκτείνεται από Υμηττό - Πεντέλη μέχρι το Σύνοινο. Η διάρκεια της καθε ανακοίνωσης θα είναι μέχρι 30 λεπτά και θα υπάρχει η διανυστήτη προβολής διαφανειών (SLIDES). Όλες οι ανακοίνωσεις θα δημοσιεύσουν στα Πρακτικά της Συνάντησης που θα εκδόθουν αμέσως μετά την λήψη των εργασιών της. Η ώλη εκδήλωση έχει τεθεί υπό την εποπτεία Επιστημονικής Επιτροπής που την προτείνουν οι Δρ. Γεωργίος Χατζημαρτίου, Ιατρός - Ιατροθεραπευτής, Ζ. Ευάγγελος Κακοβούγιανης, Αρχαιολόγος, Δρ. Κων. Ν. Φωτιάς, Ιατρός - Ιατροθεραπευτής, Γ. Χαρος Μπαπούνης, Φιλολόγος - Ιατροθεραπευτής, Ζ. Νετρού Φίλιππου - Αγγελόπουλος, Λ. Φιλοσοφίκης. Διεύθυνση: ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΣΩΝΥΜΟΥ 7 - ΚΑΛΥΒΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ 190 10 - ΤΗΛ. 0299 - 48665

«Σύγχρονη αρχιτεκτονική δημιουργία σε παλιά κτήρια» (Créer dans le Crée)

Με τον τίτλο αυτό οργανώθηκε από τέσσερεις φορείς, δηλαδή το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, τη Τ.Ε.Ε., το ελληνικό τμήμα του I.C.O.M.O.S. και το Κοινωφελές

Ιδρυμα της ΕΤΒΑ, επιστημονικό διήμερο στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων (19 και 20 Μαρτίου) και έκθεση στο κτίριο Κωνστ. Παλαμά, της οδού Αικανάς και Σίνα (16-30 Μαρτίου 1987). Οι εκδηλώσεις αυτές, οργανώνταςτις ένα χρόνο μετα από ανάλογες τους 1986 για τα μεγάλα έργα στο Παρίσι, ήρθαν να συμπληρώσουν επωφελώς ένα σημαντικό κενό στη Χώρα μας και με τις υπότιτρες που προκλείσαν, ασφαλώς, ανοιγούν νέες προπτικές για ένα τομέα της πολιτιστικής μας κληρονομίας στον οποίο διάφορες ομάδες εργάζονται μέχρι σήμερα χωρίς συναποστολή επαρχη μεταξύ τους, αλλά και χωρίς το έργο τους να γίνεται γνωστό στον ευρύ κοινό.

Ας το πούμε λοιπόν, ευήμερος οι Έλληνες αρχιτεκτόνες, σε συνεργασία με αρχαιολόγους και με τεχνικούς οικοδόμων, έχουν πραγματώσει έργο σημαντικό στον τομέα της αρχιτεκτονικής δημιουργίας σε πολλά κτίρια, παρ' όλη την τρομερή κακοδιαίωση που συνέχισαν να επικρατεί στην χώρα μας στον τομέα τον οργανικό και τανάγρια. Το έργο αυτο μπορεί πλέον, να παραπέται αφράτα δισταύλη σε εκείνον συναδέψιμων τους και είναι κρίμα που το ελληνικό κράτος, υπαρχεί και στον τομέα αυτού, δεν προβάλλει τόσα παραδείγματα μεταξύ των πολιαρών και λειτουργών αποκαταστάσεων σε πολλά κτίρια, προς κάθε γνωστή της ελληνικής επικράτεια!... Τώρα επεμβαίνουμε ακόμη και από την ίδια την έκθεση: μόνο μας (και κάτι...) αιθουσά της πρώτου ορόφου του κτηρίου Κ. Παλαμά διατήθηκε για παρουσίαση των εργασιών Ελλήνων αρχιτεκτόνων, όπου κινητολεκτικά δημοσιεύθηκε το αδικημάτων. Ολες οι υπολογίσεις αιώνωνες του ορόφου αυτού, όπου και οργανώνθηκε η έκθεση διατήθηκαν για την έκθεση εργασιών έμμιντρων αρχιτεκτόνων, επωνύμων τελετουργών ασφαλών καλετέρων ποιοτήστων... Το ελληνικό τμήμα του I.C.O.M.O.S. μετά από μακροχρόνη απράξια, στα όρια της ανυπάρξιας, έδωσε, λοιπόν, ένα σημαντικό «παρόν» σε χρονούς δυστίγησης για την αρχιτεκτονική μας κληρονομία, ως κυριός οργανωτής του διμήνουρου και η αντοπόρη από το κοινό υπέρ την ποικιλή και ποιτική Πρωτεία και απογεύμα, της 19 και 20 Μαρτίου, η μεγάλη αιθουσά του Πνευματικού Κέντρου ήταν καταστάση, με πολλούς ορθίους, εγνω με τον κατάλογο της έκθεσης έννιε ανάρπτος. Περιέργως, δεν ευρώντηκε διύλων κανένας εκπρόσωπος των δύο συναρμόδιων υπουργείων (ΥΠ.ΠΟ και ΥΠΕΧΩΔΕ) και του ΕΟΤ...

Το διήμερο είχε χωρίστε σε τέσσερεις, εννέα μετά το τέλος καθένας απ' αυτές έγινε διάλογος με το κοινό. Η πρώτη ενότητα αφερόμενη στο θέμα της εντόπης πολιτιστικών λειτουργιών σε πολαί κτίρια, και παρουσιάστηκαν τρία παραδίγματα: της ιδρυσης μουσείων σε πολαί κτίρια (που επέκρινουν των ιδέας Δ/σων Μελετών και Εκτέλεσης Μουσείων

του ΥΠ.Π.Ο., για το κτίριο «Ιλίου Μέλαθρον» - νομοματικό μουσείο, για κτίριο στην Μήλο, για την πόλη των αγορών Αιγαίου και για το νοσοκομείο των χώρων Μακρυγιάννη – σε σχέδια Βάλλερ), της ένταξης μουσείου και ποικίλων πολιτιστικών λειτουργιών στο Λευκό Πύργο της Θεσσαλονίκης (από εκπροσώπους της Υπ. Εφορείας Βιβλιονίων και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.Π.Ο.) και της στεγανότητος του Ωδείου Θεσσαλονίκης της Στ. Δ/σ/ της Ειδικών Έργων Θεσσαλονίκης).

Σπουδαίωντες την άμορη δουλική των επιστημόνων κρατικών οργανισμών και φορέων με πολλή φαντασία (που συνέχιζε να θαλλεί σε πείραι και συντέθεται προς το γενικό κλίμα που επικρατεί σε αυτούς) και με σεβασμό προς τα κτίρια (γιατί νίνεται ουσιαστική χρήση αντιστρέψωμα προσθήκων σε αυτά). Την ενότητα εκκενώντας παρεμβάσεις ιδιωτών αρχιτεκτόνων για αντιστοιχία έργα που έχουν αναλάβει, όπως του κ. Γ. Αιλακάτα και της συάδας τους, στη γενιάνες επεμβάσεις τους στο κτίριο της Πανταλούπειου Λαϊκής Σχολής της Καλαμάτας, που αποτελεί τήμα του πολιτιστικού κέντρου της πόλης) και του κ. Γρ. Διαμαντόπουλου, για την πολυάσπιτη δημιουργία πολιτιστικού κέντρου στην επιβλητικότερη καταναποθήκη της Καδαλάς. Η μαρτυρία που το κ. Διαμαντόπουλος ήταν πολύτιμη ως προς ένα πρόσθιο αποτέλεσμα: έδωσε με πολὺ ευγέλωτο τρόπο την επιμονή κωλυεργία των δημοτικών ορχών της Καδαλάς, που πάνω από μια εικοσετέτη αφήνουν να τρανσόφει η ίρωση του πολιτιστικού κέντρου, ενώ καθε τόσο προβλλόμενο βανδάλος «προτάσεις για το Σήλιαμ ... ολόκληρου του ευτερικού του κτηρίου, έωληντης κατασκευής, που αποτελεί το πλέον ενδιαφέρον στοιχεό της». Η μαρτυρία που το κ. Διαμαντόπουλος αποτελεί ένα πρόσθιο επιχείρημα κατά της σχεδιαζόμενης ακρίτικης «νομοχοροποίησης» ή και «δημοτικοποίησης» των υπηρεσιών προστασίας.

Η δεύτερη ενότητα, με θέμα «Νέο πνεύμα σε παλιά κελυφή», καλύψθηκε από τρεις εισηγητές Γαλλών προσκεκλήμαντων, του κ. Yves Dauge. Προέδρου της Διυπούριγκης Επιτροπής Συντονισμού των Μεγάλων Αρχιτεκτονικών Έργων στην Παρίσι, της κ. Isabelle Mahieu - Viennot, αρχιτεκτονίστης μέλους του γαλλικού τμήματος του I.C.O.M.O.S. συντακτήριας του καταλόγου της έκθεσης «Créer dans le Crée» - και του αρχιτέκτονα κ. Ph. Robert. Ο πρώτος έδειξε καποιες γενικές αρχές επεμβάσεων σε πολαί κτίρια ή σε συγκριτήσιμα τους, που πραγματεύονται κατά την εκτέλεση των μεγάλων έργων στο Παρίσι, η δεύτερη ανέλαυνε κυρίων των τρόπων στον οποίο έννιε η συλλογή υλικού από διάφορες χώρες (ιστός και διουστισθήκει στις κανένα από τις ειδικευμένα ελληνικά περιοδικά δεν υπάρχουν σε κεντρικές βιβλιοθήκες

αρχαιολογικά

του Παρισιού...) και αξιολόγησε τις τάσεις που επικρατούν στις ευρωπαϊκές χώρες (οπότε αποκαλύφθηκε ότι οι Ιταλοί, οι τόσο πιστοί σε «μουσειακές» αντιλήψεις, παρουσιάζουν σημερα να οι πλέον τολμηροί και με τη μεγαλύτερη φαντασία για επεμβάσεις – αρδρού το κ. ΜΑΗΕΥ υπάρχει στον κατάλογο), ενώ το τρίτο εισηγήτης κατά βάση εξέθεσε προτάσεις για ολοκληρωμένα σχέδια της σημάδων του σε παραδοσιακά κτήρια και σε διάφορα μέρη της Γαλλίας.

Από σα επιμήκη μεταφέρουμε δύο πόλου σημαντικά σημεία των εισηγήσεων του κ. DAUGE και του κ. ROBERT. Είναι ο πρωτος: «Κάθε πόλη είναι φορέας πολιτισμού, που πρέπει να την εντοπίσουμε ωστε, σε κάθε πόλη να μπορούν να διατηρηθούν δυνητικά και δυναμικά σχέδια διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομίας. Δυστυχώς, για μεγάλη διάσταση βαθύτατα παραδίδεται από αυτήν, και στη Γαλλία, επί εικοσι-χρόνια και μέχρι περίπου τη δεκαετία του 1970, κατασκευάσθηκαν σχέδια για διάφορες πόλεις, δίνως να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα τους κληρονομιάς». Και ο δεύτερος: «η μετατροπή μεγάλων κτιρίων (εργοστασιών κλπ.) ή παλαιών συγκρατημάτων κτιρίων πρώην διοικητικών χρήσεων σε κτίρια κατοικίας απεδειχθεί ούτι στοιχείζει λιγότερο από ότι η ανέγερση καινούργιων κτιρίων (τυπου ΗLM κλπ.), όλα και ότι παρέχει μεγαλύτερες διαθέσιμες επιφάνειες».

Η τρίτη ενότητα αφερεύθηκε στη διαιροφ-φωστική παλαιών κτιρίων κατοικικής και ξενώνων και καλύψθηκε κυρίως από εισηγήσεις αρχιτεκτόνων του E.O.T., που εξηγήσαν τις γενικές αρχές επεμβάσεων τους και εξέθεσαν το παραδείγμα στη Βάσεις της Μαντς. Από το Γραφείο Συντήρησης και Αποκατάστασης Μεσοανατολικής Πόλεως Ρόδου, που, ίδρυθηκε το 1985, αναλύθηκαν τα πρώτα παραδείγματα επεμβάσεων των αρχιτεκτόνων του, σε μικρή κλίμακα Η αποκαλύψη δύνας του πρώτου της Παρασκευής 20 Μαρτίου, ήρθε με την εισήγηση του κ. Γεώργιου Σταθαρέα, του Τομέα 4 του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, που ονέλλων την εργασία πραγματικά σε δύο και σε λεπτομέρεια που γίνεται σε αυτόν. Στον τομέα αυτό ίδρυθηκε το 1975 η έδρα με αντικείμενο τη μελέτη, ανάλυση και συντήρηση παραδοσιακών οικοδόμων, η διδασκαλία εκτείνεται σε δύο εδάφη, την εργασία που γίνεται εντός πολύ ουσιαστική και άριστα οργανωμένη, ενώ ας προς τα θέμα των εφαρμογών ακολουθούνται συνεργασία και επαρφές ακόμα και με αρχιτέκτονες του ελεύθερου επαγγέλματος. Η εισήγηση του κ. Γεώργιου εύλογα προκλέθηκε την ερωτηση γιατί δεν ιδρύεται στο ΕΜΠ ένα ίντιστούτο Συντήρησης, για να δοθεί η απάντηση στη παρόμοια εισηγήσης έχουν γίνει αλλά δεν έχουν καταλήξει...

Στην ενότητα αυτή έγιναν σύνομες πα-ρεμβάσεις των αρχιτεκτόνων Αλέκας Μο-

νεμβασίδη και Π. Καλλιγά για δικές τους επεμβάσεις (Μέγαρο Σταθάτου, Αράσκειο κτπ.).

Τέλος, η τέταρτη ενότητα ως αντικείμενο είχε επεμβάσεις σε παλαιά κτίρια για δημόσιες χρήσεις και επαγγελματικούς χώρους, με κύριους εισιτηρίτες αρχιτεκτόνες της Εθνικής Τράπεζας για τις επεμβάσεις στο κτίριο Μελά (πρώην κεντρικό ταχυδρομείο Αθηνών), που ενωματίστηκαν τη «τελευταία λέξη» της τεχνικής, καθώς την κατέστη το κ. Ελ. Μαϊστρου, του Τομέα Ι του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, με προτάσεις για μετατροπή εργοστασίου συγκροτήματος στην οδό Πειραιώς:

Οι τελικές παρεμβάσεις της κ. Μ. Μίκα και του κ. Μιχαήλ Δημητρή πρώην Γ.Γ. της ΥΠ.ΠΟ. προκλείσαν την ψηφοφορία συζητήσης αφού έθιναν δύο πολύ συναδικά δέματα, δηλαδή της έκτασης και των οριών των επεμβάσεων η πρώτη, που εξέφρασε την έντονη ανιτελήση της προς τη «μουσεια-σκοπεία» αντιλήψη των πρωμάτων που, κατά τη γνώμη της, κυριαρχεί στις αριδα-δέμας (δημόσιες υπηρεσίες), και θεωρείται ότι οργανωτική κατάσταση της πρωτο-σημαντικής κληρονομίας (ο δεύτερος, με εικοσαδέκαπεντα παρέβαση του που οφερόδημοτη διατήρησης και κριτικές τουπούσης με των πάλεων ρεαλιστών και κριτικών ανανιώσεων των σχετικών θεμάτων).

Βασική αντίρρηση στις θέσεις της κ. Μίκα εκφράστηκε από τον αρχιτέκτονα κ. Γιάννη Μιχαήλ, ο οποίος υπερασπίστηκε τον «διάρκη διάλογο των παλαιών και αποκα-ταστάσιου με το καινούργιο», «ενώ υπορρήματος από τη στηγή που διαποτι-νουμενη την έλλειψη οιουδάποτε ουσιαστι-κού ελέγχου από την πλευρά των δημο-σίων υπηρεσιών» παρατήρηση της κ. Μίκα αποτάκα καθαρά θεωρητικού περιεχόμενο... Οι προς τον κ. Δημητρίου αρχιτέκτονας κ. Ν. Αγιαρτώνης δήλωσε ότι αισθάνθηκε εμβρύθιστος, αφού ο κ. Δημήτρης έμενε περίπου δύο χρόνια στο ΥΠ.ΠΟ., ως αμε-σας και ανώτερος πολιτικούς υπουργόν, για να λαβεί την απόντηση... παρατήρηση ότι έπαιξε στην ερμηνεία της πολιτικής κομάρτους μου» (SIC), χωρίς και να προσδιορίστει ποιά ακριβώς ήταν η πολιτική αυτή. Φαινεται ότι επί των τύπων των ήλων-, κι επί της καπνής φυσικά πρότα-ση από την Ελληνική Εποικία να οργανω-θεί, με το Ελληνικό τμήμα του I.C.O.-M.O.S., συνέδριο με θέμα τη θεωρική προστασία της πολιτιστικής κληρονομίας και την οργάνωση της. Η πρόταση αυτή γίνεται κατάρχω δεκτή.

Κλίνουμε με μία δική μας παρατηρηση, ώστε προς τη θέση της κ. Μίκα. Νομίζουμε ότι τα λεγόμενα ιστορικά κεντρά (η κα- απόκεντρα) των ελληνικών πόλεων έχουν τόσο κατακρευγθεί, από τους εργάτες θεούς και την κρατική ολιγαρχία, ώστε από τα λιγά τμήματα τους που διατηρούνται ακόμη να χρειάζονται, σε την πρωμάτων,

μια προσεκτική και πιστή διατήρηση, αν θέλουμε να διασωθεί ένα ελλήσιμο ποσο-στό της ιστής ιστορικής μνήμης για κοθε-μιά από αυτές. Η ελεύθερη συνέσεση και δημιουργία των Ελλήνων αρχιτεκτόνων έχει πλειόδοντα σα δημιουργήσει τη πεπτεύματα της. Εκτός κι αν βρισκεται σε κρίση, οπότε μία ευθα-σης αναγνώριση της είναι είδους θετική. Συνέβη και στη Γαλλία της τελευταίας δε-καπενταντασίας...

Βασιλής Κ. Διαρθρίνης

Σημειωση στην αρχή του δημήτρου διαβούτη που αποτελείται από τον αρχιτέκτονα και καθηγητή Ναυποτη-μένου κ. Χρ. Νικούμα που διακήρυξε του ελληνικού τμήματος του I.C.O.-M.O.S. Τη δημοσίευση αμέντες παρακατώ:

Ελληνικό Τμήμα I.C.O.-M.O.S.

Η ανάγκη για τη διατήρηση και επαναχρη-σιμοποίηση πολιών κτιριατών και ιστορι-κών κτιρίων έχει επισημανθεί πολλές φο-ρές, ώστε να μην αποτελεί και νέο. Είναι φανερό ωστόσο, ότι ακού και μετα τις διακήρυξης αρχών της Βενετίας, του Αμερετρίνη και τελευταία του Σμούδω-λίου της Ευρώπης, ο προβληματισμός πά-νω στο θέμα παραμένει ανοίκτος. Για αυτό και η έκθεση που παρουσιάζουμε εδώ, ελ-πίζουμε να αποτελεί ανέκου ερεθί-σμα για την πρώηνθη και διεύρυνση του προβληματισμού αυτού.

Η ταυτόχρονη παρουσία ένων και ελ-ληνικών παραδείγμάτων προστασίας και επαναχρησιμοποίησης πολιών κτιρίων μας δίνει την ευκαρία να επιστήμανσε ότι, μιλούντο νοι μελετήσατε των ευρωπαϊκών χωρών έχουν συμβάλει σημαντικά στη διαιροφ-φωστική παραδείγματος της πρωτο-σημαντικής κληρονομίας (ο δεύτερος, με εικοσαδέκαπεντα παρέβαση που οφερόδημοτη διατήρησης και κριτικές τουπούσης με των πάλεων ρεαλιστών και κριτικών ανανιώσεων των σχετικών θεμάτων).

Βασική αντίρρηση στις θέσεις της κ. Μίκα θα παρουσιάσουμε στην παρατηρηση της πρωτο-σημαντικής κληρονομίας, όπου θα αποδείξουμε ότι η οργανωτική προστασία που προβλέπεται στο τόπο μας ιδιαίτερης πεπειράσης από μια συνεχή αρχιτεκτονική μαρτυρία τουλάχιστον 5.000 χρόνων.
Η προστασία και επαναχρησιμοποίηση, που για τα νεωτέρα μνημεία και τα συνο-λαϊκά αρχιτεκτονικά συνεπάγεται κατά κανόνα αλλαγή χρήσης, ενέχουν ασφάλτη προβλήματα τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Στο θεωρητικό καθέτη, για να έχεμει πραγματισμό από τις αυτοφερόμενες και περιστατικές σημειώσεις, από την χαρακτηρίζουσα σημειώση της θετικής επιρροής σε μια εγγί-κτηρες ιδεολογία προστασίας που θα συμ-βαδίζει και θα ενισχύεται από ανάλογη κρατική πολιτική πάνω στο θέμα αυτό. Για

αρχαιολογικά

να διαμορφωθεί μια τέτοια ιδεολογία και να γίνει συνείδηση στον πολιτή και τους φορείς απαιτείται πληροφόρηση και επιμόρφωση, με παραλλήλη αναδύσιμητης παιδείας και εντάξη ειδίκων μαθημάτων στα προγράμματα των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Αυτό όμως δεν είναι χρέωμα, που χρειάζεται σκυτάλη την υποστήριξη της πολιτείας, την οποία θα πρέπει να εκφράσει με δυναμική πολιτική βουλής και εξόδου δυναμική οικονομική παροχή. Τα οικονομικά κόστος που συνεπάγεται η προστασία και επαναχρησιμοποίηση παλιών κτιρίων είναι πραγματικά συχνά ωριμό και δείχνει ακόμη υψηλότερο όσο κυριαρχεί η λογική της κερδοσκοπίας, της αντιπαροχής και της αποσπασματικής αντιμετώπισης των προβλημάτων. Υπάρχει ωστόσο και ένα άλλο «κόστος» το οποίο θα πρέπει να συντηλοποιείται σε αποδημοποιητές απόφαση αιφορά την τύχη των μνημείων του τοπού μας και είναι το τιμόνιο που πληρώνουμε ως Έθνος και λαός για κάθε καταστροφή της ιστορικής μας μνήμης και του πολιτισμού που παρέδωσαν, καταστροφή που δεν επανορθώνεται με τίποτα.

Τελευτανίας θεωρούμε θετική συμβολή στο θέμα τη συζήτηση που θα γίνεται στο επιπτωτικό διήμερο και θα συμβάλει στη διαμόρφωση μιας ιδεολογίας που θα έχει στο κέντρο την ενσωμάτωση ή ηνίσιμη της προστασίας των μνημείων και της ένταξής τους στη συγχρόνη ζωή, στα πλαίσια αιτήματα κοινωνικής ανάπτυξης για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Αυτές είναι οι σκέψεις της Εθνικής Επιτροπής του Ελληνικού Τμήματος του ICOMOS με την ελπίδα ότι γίνονται αφορμή για προβληματισμό και συζήτηση.

Το εργοστάσιο αλουμίνιας στο Δελφικό Τοπίο

Επιταχύνονται οι διαδικασίες για εγκατάσταση εργοστασίου αλουμίνιους και μεντίλης ενέργειας μανδάρων που θα το τροφοδοτεί στο ευρύτερο Δελφικό Τοπίο. Ετοιμάστηκε ο υφυπουργός Βιομηχανίας κ. Πέτσας και ο κ. Κώστας Σοφούλης, διοικητής της ΕΤΒΑ, και κύριος διαπραγματευτής στο θέμα αυτό, ανακοίνωσαν ότι μέσα στον Ιουνίο θ' αρχίσουν οι πρώτες εργασίες για δημιουργία του εργοστασίου στην Αγία Ευθυμία Δελφών. Οι δηλώσεις αυτές, συνδυασμένες με ανεπαρκεστάτες εξηγήσεις σε μέρους των αρμόδιων και, παντού, δίχως να έχει όλοκληρως και νίνει γνωστή η περιήγηση και διαρκώς εποιημένη επιλογή, δύο χρόνια περιθαλαντική μελέτη, προκλέτες την αντιδραση περιβαλλοντικών οργανώσεων, στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, καθώς και στην υπογραφή διαμορφωτικών 245 διυλεύτων, μέχρι τη στιγμή που χρόφοταν το παρόν σημείωσα, στο Ευρωπαϊκό Κοινωνίου - ολόκληρου του πολιτικού φάσματος;

Στις 19 Μαΐου, στην αιθουσα σαντοπορίτων έσσου τοπου και εμπρός σε πικνό ακροστόριο οινόμεσα στο οποίο υπήρχαν 64 εκπρόσωποι του ελληνικού και του διεθνούς τοπου, επτά φορείς (Ελληνική Επαρχία, Ελληνική Επαρχία Προστασίας της Φυσικής ΕΠΤΑ, Κέντρο Οικολογίας - Εναλλακτικής - Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης, Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων και Επιτροπή Κατοικιών της Αγίας Ευθυμίας) οργάνωσαν συνεντεύξη τοπου, από την οποία δινούσε παράκτια τα κυριότερα στοιχεία.

Σημειώνουμε ότι εκ μέρους των επιστημάντων και αριδιώντων αρχών συνεχίζεται η συστηματική αποφυγή διάλογου στο θέμα αυτό, με απότελεσμα η όλη κατάσταση να ωθείται σε διάρκως μεγαλύτερη οδύνητα, ενώ στους ευρυπολιτικούς οργανισμούς να παρούσιαζονται ως κράτος, εντελεύτη τραγελαφική εικόνα, προώθουσαν την ιδέα του εργοστασίου στο Δελφικό Τοπίο, και ταυτόχρονα υποβάλλοντας στην Θυμέλεια επιστροφή αίτημα για καταστήματα που μετένιψαν μνημεία παγκοσμίας σημασίας! Ας σημειωθείσμενος για πολλότερη φορά ότι το θέμα των Δελφών απλώς αποτελεί την κορυφή του παγκόσμιου της κρατικής αυτονομίας και ανορέσεις για την πολιτιστική κινήση και λαϊκούντων. Ας μη φτάσουμε να τεθούμε υπό την πολιτιστική μεσεγγύη της Ευρώπης!...

Σημείωσα από τη συνέντευξη

Η εγκατάσταση της εδαφικήτα ρυπούγονας μονάδων παραγωγής αλουμίνιου στην Αγία Ευθυμία Φιλίδων, σε απόσταση μόλις 11 χλμ. από τον ιερό χώρο των Δελφών, σε πραγματοποιήσει, ή αποτελεί ενα περιτρόπου μητροβάθμηση κάθε πολιτιστικής και αισθητικής άξονα, αλλά και περιφρόνησης της Ελληνικής και Διεθνών Κοινής Γνώμης. Είναι μια πρόκληση σε όλους αυτούς. Ελλήνες και ξένους, που άκουα πιεστεύουν στην Ελλάδα σαν γενέταιρα και πηγή πολιτισμού στην οποία όλες και αποφοιτούσι το κυρίο της χώρας και τον τουρισμό, αλλά και καθηρωτούς στην επανάσταση των Ελληνεγίων ή των Ολυμπιακών Αγώνων. γιατί βίγει το αιθέλιον εγκίνων ακριβώς των υποπτευτικών της Ελλάδος που σήμερα ομόφωνα αντιτίθενται στη δημιουργία του Εργοστασίου στην Αγία Ευθυμία. Επιστρέψαμε στις πόρες της ασθεντώτατης επιπλούσης που υπάρχουν στην ομβρίδη της μονάδας στην Εθνική Οικονομία και τον κινδύνο που χρηματοποιώντων επιχορηγίες του Ν.Δ. 1262 ή της Ε.Ο.Κ που θα μπορούσαν πόλις επικερδεύσαντα σε επενδύσους αλλού και πάρα πολλά ισχυρά επιχειρήσεις περιμένουσαν από τη δημιουργία 650 θέσεων εργασίας με δαπάνη 65 δισεκατομμύρια δραχμών (100 εκατομμύρια δραχμών η θέση), οι περιβαλλοντικοί και αρχαιολογικοί φορείς της χώρας και όλης της Ευρώπης ΟΜΦΩΝΑ, αντιτίθενται στη δημιουργία του εργοστασίου στον ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΧΩΡΟ.

έταν άριστα μπορεί το εργοστάσιο να εγκατασταθεί άλλου χωρίς προβλήματα για τους Δελφίους, τα οποία είναι θέριο στη προκλήση από την συγκεκριμένη επιλογή.

Είναι δυσάρεστο ότι η ΕΛΒΑ / ΕΤΒΑ και το Υπουργείο, στην πρόσφατη Συνέντευξη Τύπου, συσκόπισαν την κοινή γνώμη με πλήθηση από ανακριβείς πληροφορίες και φωτίζοντας εντέλευτης μερικές αποκειμενικές πτυχές της σκανδαλώδους αυτής επιλογής, που δεν είναι καν η πρώτη επιλογή της ΜΕΤΕΚ, των ίδιων δηλωθή των συμβουλών της ΕΛΒΑ.

Η ρύτανση θα γΥΨΟΠΟΙΗΣΕΙ τα μνημεία των Δελφών και θα καταστρέψει τους αρχαιολογικούς θηραύματος του Μουσείου. Η παραγόμενη ποσότητα διοδεύσιου του θείου από την καυσία των 600 - 1200 κλιβάνων τόνων μάζων, έστω και αν χρηματοποιηθεί καυσίμο χαρτής περιεκτικότητος (πράγμα εξαιρετικού διαύκολο για λειτουργία σε μονημένη βάση), θα αντιστοιχεί με εκπομπές μας μεγάλης πολλής.

Ο αιχμήρος της ΕΛΒΑ ότι οι συγκεντρώσεις του διοδεύσιου του θείου θα είναι το 1/5 των προβλαγμάρων της Ε.Ο.Κ. (και μόνο 100 στην περιφέρεια και 30 στους Δελφούς μηκρογράμματα ανά κυκλικό μέτρο), είναι απεκμήριτος και ανεπτερόπος όχι μόνο για Δημόσια Φόρεα, αλλά για κάθε ανθρώπου στοχειωδών καλής θέλησης, για τους εξής λόγους:

1) Ειδικές προδιαγραφές της Ε.Ο.Κ. δεν υπάρχουν.

2) Οι προδιαγραφές στις οποίες αναφέρονται έχουν συντάχθει με γνώμωνα την απομίληση στην υγεία.

3) Οι προδιαγραφές και τιμές που αναφέρονται στουλάχοταν σύμμαχα με τα επιστημονικά αλλού Δημόσια Φόρεα, που ΠΕΡΙΠΑΤΑ, δεν επειρεστάκτων ούτε ξεπερνώντας στην Αθήνα. Αυτό δεν εμπδιώνει την παρέμβαση της Παρθενίνα σα καταστήματα.

4) Ο πολυαγονισμός συγκεντρώσεων στους Δελφούς με ποιοδήποτε οδόριο μοντέλο και να γίνεται αποτέλεσμα της προστασίας της Ελληνικής Κοινής Γνώμης.

Το πρόβλημα της απόθεσης 1 εκατομμύριο τόνων κόκκινης λάσπης παραμένει, κατά την επιστημονικήνωση, στην εναπόθεση και στεγανοποίηση κατά το δυνατόν στην χαράδρα, ενώ υπάρχει ασφαλεία αν η λασπή πρώτα θα υποστεί πολι οπατησηκή αιφορά. Ας στραγγίσει, τότε δεν υπάρχει ανάγκη της κοιλαδού, που υποτίθεται ότι αποτελεί το κρύπτο επιλογής της τοποθεσίας.

Οι τιμές αιωρούμενων σιωματιδίων που αναφέρεται ότι θα επιτευχθούν με ηλε-

ΕΙΔΗΣΗ: Με χαρά πληροφορούμε το αναγνωστικό πας καινο που ματαιώνεται η εγκατάσταση του εργοστασίου στο Δελφούς μετά από γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχιτεκτονικού Συμβουλίου. Σύμφωνα με τη νέα απόφαση το εργοστάσιο θα εγκατασταθεί στη Δομέρανα.

αρχαιολογικά

κτροφίτρα και σακκοφίτρα, είναι επίσης παραπλανητικές.

Οι τερβάτις ποδότητες που βα πρέρχονται από την εξόρυξη, κατεργασία και μεταφορά εκατομμυρίων τόννων βιβλίτη, ασθετούσιού, αλογινίας και σκόνης, ασφαλώς θα είναι πολύ περισσότερες από ότι με το «βρέμω» θα πετυχαίνει η ΕΑΒΑ. Άλλαστε είναι γνωστό πολύ γρήγορα ξεχνιούνται οι «κλές και ακρίβες» για το περιβάλλον συντήψεις και πάσο χώραινε η συντήρηση ακόμη και υμητερά τεχνολογίας εγκαταστάσεων (που οιγούρα δεν είναι η περίπτωση).

Η εγκατάσταση είναι ορατή. Στην προσετική του ανακοίνωση ο κ. Διοικητής της ΕΤΒΑ είπε ότι «η εγκατάσταση δεν είναι ορατή από το Μαντζε». Δεν αναφέρθηκε στις καμινάδες! Οι νεωτέρες ανακοίνωσεις, παραδεχόνται ότι «φαίνεται από κάποιο σημείο του χώρου των Δελφών»· και ότι «οι φιλότερες εγκαταστάσεις του, ακόμη και οι καμινάδες σεν είναι δυνατόν, θα καλύψουν ποιο από το υψηλό Γαρθίκι». Ακούντη λέγεται ότι «θα γίνεται δενδροφύτευση», γιατί όχι και πάνω στο Γαρδίκι! για να καμουφλάριστε.

Τέτοιου είδους «μασκαρίλικα» θίγουν όχι μόνο την νοημοσύνη μας αλλά και τα κύρως και την εξαιρετικότητα του ΥΠΠΟ, που μέρι την λίγο καιρό, σε επίπτωσης επιπλέον στο Συμβούλιο της Ευρώπης κατ' απογοητηματικά αρνούνται κάθε δυνατότητα θέας.

Την τεράστια ευθύνη του ΥΠΠΟ τόνισαν οι εκπρόσωποι του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων, διατά:

- 1) Από αρχαιολογικό πλευρά, δεν έχει κατατεθεί στο ΥΠΠΟ μελέτη για τη επίπτωση της λειτουργίας του εργοστασίου στις αρχοτήτες των Δελφών και το Δελφικό τοπίο, έτσι προκύπτει από
- 2) το ΥΠΠΟ δεσμεύτηκε ακόμα με την προέκτηση της άσεως
- 3) καταδικάσεις σε οριστική καταστροφή τα ερείπια της αρχαίας Μικεναϊκής, στο χώρο του εργοστασίου
- 4) πέρα από την άρνηση του θέβαιου της οπτικής ρύμανσης, φαίνεται να μην έχει ουσιαστικοποιηθεί τις επιπτώσεις της ρύμανσης
- 5) ζητεί να τεθούν οι Δελφοί υπό την αιγίδα της UNESCO, την ίδια στιγμή που συνυπογράφει την καταστροφή τους.

Τέλος λημώνει το γεγονός ότι η σημερινή πολιτική ηγεσία, το 1978, αντιπολεύεται, αποτίστη και ματαίωσε, ωρίμως, την ίδρυση του ίδιου αυτού εργοστασίου, για το οποίο σήμερα κάνει ανεξήγητο και άδικο αγώνα.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Βυζαντινά ψηφιδωτά από

την Ιορδανία

Στα Αρχαιολογικό Μουσείο της Βεστφαλίας (Westfälische Museum für Archäologie, Münster) από τις 28 Μαρτίου ως τις 14 Ιουνίου έγινε έκθεση βυζαντινών ψηφιδωτών της Ιαρδανίας διπλεό της εκκλησίας του Αγ. Ιωάννη στην Gerasa και της εκκλησίας του Ιωάννη στο Khirbet al - Mukayyad καθώς και άλλα δάπεδα - μικρά ευρήματα και αρχιτεκτονικά μέλη.

Ελληνικό Τμήμα ICOM: Ξενάγηση στην εργοτάξιο της Ακρόπολης

Στα πλαίσια της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων, αρχαιολόγοι αρχιτεκτόνες – μελη του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM), αλλά και ειδικευμένοι τεχνίτες που εργάζονται στις αναστήλωσις μνημείων στο δρόμο της Ακρόπολης, έφεραν σε αισιο πέρας ένα εκπαιδευτικό περίμενα, την ξενάγηση με εθελοντικό τρόπο (δηλαδή δίκως να οικείωνται απότομη υπερωρίων), το Σάββατο 16 Μαΐου, και για τεσσερεις συνεχείς ώρες, στα έργα που συνεχίζονται στο Ναό της Αθηνάς-Νίκης, στα Προπύλαια, στο Ερεχθίου και στον Παρθενώνα.

Θεωρούμες ότι η ήλια «πετζέρινη» προχώρησε εξαιρετικά καλά. Κοινό κάθε ήλιας, επινοιώναι και ανύνων ακόμα και γνωστά πολιτικά πρώσα, ανέβηκαν στον ιερό Βράχο και όχι μόνο (εανοί)φερούργαρος τα δυναέρια γνωστοί τους για μνημεία αλλά και για την ολή ιστορία που συνδέεται με αυτά: επιπλέον πράβα σε άμεση επαφή με την πραγματικότητα της αναστήλωσης, είδαν από κοντά όλες τις διαδικασίες και τις τελειοποιήσεις των επεμβάσεων και μπροστάνει ακόμα και να παιζέν, χρησιμοποιώντας γηπ. ειδικά «παζάλ» ανανέωσης των μνημείων ή παρνοντας σφυρή και καλέμη και χαράσσοντας πάνω σε μάρμαρο. Μπροστάνε, επίσης, να εκτιμήσουν τον ελληνικής επινοίας παντογράφο (δηλαδή, ένα πανταγλυπτικό μήχανήμα).

Ας το πούμε καθαρά: η εμπειρία αυτή έδειξε, κατά την γνώμη μας, πρώτα το ότι μπορεί και πρέπει να καθιερωθεί ως θεωρίας (Θα μπορούσε να επαναλαμβάνεται τοκτικά κάθε τελεταία Κυριακή, καθε μήνα) και, έπειτα, το πώς θα μπορούσε και θα έπρεπε να οργανώνονται γενικά, επιοκεφαλικά τους κανονικού, επιμορφωτικού χαρακτήρα, σε κάθε μνημειακό χώρο του τόπου μας. Αρκεί να φαρείται ελεύθερη η φαντασία: να μη κλαδεύεται το μεράκι των ανθρώπων και να διατελεύται λίγα χρήματα, που θα αποσεβούν στο πολλαπλάσιο!

Στην προκειμένη περίπτωση, και δίχως να χρειάζεται να αναφέρουμε εδώ ονόματα, όχι μόνον υπέρβαση και μεράκι, αλλά και ιωδεία υπομονή εκ μέρους αρχαιολόγων,

αρχιτεκτόνων και τεχνιών, που αντιμετώπισαν με κέφι την μέχρι συμβολικής ανθρωποφάγιας περίεργεια και υποβοήτη ερωτήσεων του κοινού. Ελπίζουμε να υπαρξει συνέχεια, λοιπόν, για αυτό και μεταφέρουμε, εδώ, κάποιες παρατηρήσεις με την προσποτήθη βελτιώσεων.

Αρχιέρουμε με ένα γενικότερο πρόβλημα. Ωληδή της βασιτότητας του εδάφους του θράυσου, σημειώνοντας ότι κατά την αρχαία εποχή καλυπτόταν από στρώμα καλλιπάτημένου χωμάτου, όπως αναφέρουν οι ειδικοί. Επειτα, βα πρέπει να ονειρέρουμε την παρούσια χλιδών διαδαπτών μελών μέχρι σημερινή εποχή, καταγραφεί 6000 ιανουάριο τους ανακαταλέγονται ορισμένα εξερεπτή τεχνής και μεγάλης ολίσσ. διαπιστώνεται ότι προέρχονται από πολυαριθμό μνημεία της πολιτικής των Αθηνών. καθε εποχή, και ασφαλώς, όταν αναφέρουν οι ειδικοί. Επειτα, βα πρέπει να ονειρέρουμε την καταταγή και να αποθήκευτον τη εκτεθεών σε ειδικό χώρο (κάνουμε σκέψη για το νέο χώρο που αναστηλώθηκε θαυμασία, δηλαδή του παλαιού στρατιωτικού υποσκοπείου του Βαύλερ, στο πρώτη στρατόπεδο Μακρυγιάνη). Τέλος, νομίζουμε ότι βα πρέπει να προβλέψει μετάφραση του εντυπωτικού υλικού σε ένεντη γλώσσα, ώστε μετηπολεμούνται εκ τετοιες εκδηλώσεις, οι ένορι οπισκέπτες. Με την ευκαρία, επιπλαινούμε και από εδώ το απαράδεκτο φαινόμενο της μέχρι χαυδιωτήστα πολιορκίας και ενώλησης των επισκεπτών, στο δρόμο προς την Ακρόπολη, από τους πωλήτρες καρτών και διαφανειών. Το φαινόμενο έγινε κυριολεκτικά εδρογιτικό και δυσφέμει τη χώρα μας, αρκεί ν ακουσει, κανείς, τα σχόλια των «θυμάτων» τους – ας το κανει δειγματοληπτικά καποίου αρμόδιους του Υπουργείου Πολιτισμού!

Β.Κ.Δ.

Χάρτινες εικόνες - ορθόδοξα θρησκευτικά χαρακτικά στο μουσείο Μπενάκη

Στις 31 Μαρτίου εγκαινιάστηκε στο Μου-

αρχαιολογικά

σειο Μπενάκη η έκθεση «ΧΑΡΤΙΝΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ - ΟΡΘΟΔΟΞΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ». Τα έργα που παρουσιάζονται στην έκθεση επιτρέπουν στον επισκέπτη να παρακολουθήσει την πορεία της εκκλησιαστικής χρακτήκης που από το 170 έως το 190 άνω ακολούθησε μια τροχιά παράλληλη προς την αιγυογραφία.

ΒΙΒΛΙΑ

Αναζητήσεις στο έργο του Γ. Χαλεπά

Αλεξάνδρα Γουλάκη - Βουτρύρα

Τελλόγλευο Ιδρυμα, Θεσσαλονίκη 1986.

Με την θέματα του 1930-1938 ασχολείται η φωτογραφία για τη μελέτη αυτή μελέτη: «Αφορμή για τη μελέτη αυτή στοθήκε το ενδιαφέρον μου για θέματα που δουλεύει ο Γιαννούλης Χαλεπάς μετέπειτα από την αρχοντήτη. Εξετάζοντας στο αρχείο της οικογένειας Β. Χαλεπά τα άσημοις ευεπισημειώσεις ασέδια της γ' περιόδου του Γιαννούλη, διαπιστώνα ότι δεν ήταν δυνατό να περιστρέψουμε μόνο σα μυθολογικά θέματα. Η στενότητα επαφή και η εξοικείωση με το μιλικό αυτό οδύγησε σε μια διαφορετική και οιουδαϊστικήτερη, πιεστείση προσεγγίση του έργου του καλλιτέχνη. Βοήθησε μας να δω με νέο τρόπο ερμηνευτικά η καλλιτεχνικά ζητήματα της δουλειάς του. Ο Γιαννούλης Χαλεπάς, και ειναι η πιο πολυσύνημητην και γνωστή μορφή στη χώρα της νεοελληνικής γλυπτικής, εξέδιδε μας να αποτελεί μια από τις πιο αινιγματικές φυσιογνωμίες της νεοελληνικής τέχνης». Στη μελέτη αυτή - Όλα τα συμπτερασμάτα σχετικά με τους προβληματισμούς, τις ιδέες του καλλιτέχνη προκύπτουν από την αισιοδοξή μελέτη του ίδιου, που κατασταθεί Βεβατικά σε τρεις γενικούς κύκλους. Μέσα από κάθε ομάδα σχέδιων που δρεσθείται με ένα θέμα επεκτείνεται να δρεσθεί η εικαστική πορεία της οικείης του δημιουργού, να αναγνωρίσουν οι αφετηρίες, πρότυτα, σημεία αναφοράς. Γίνεται έτοιμη μια προσποτεία να ανιχνεύεται ο εικαστικός κωδικός της καλλιτέχνης, όπως προκύπτει από τα ίδια τα σχέδια. Τη μελέτη συμπληρώνουν σχέδια του Γ.Χ.

Μήτις

Revue d' anthropologie du monde grec ancien.

Philologie - Histoire - Archéologie, t. 1. 2. 1986.

Με γαλλο-ελληνική συνεργασία κυκλοφόρησε νέο περιοδικό κλασικών απουσών.

Στο 2ο τεύχος περιλαμβάνονται τα εξής άρθρα:

Nicole Loraux La main d' Antigone

François Frontis-Ducroux La mort en face

Claudia Montepaone L' apologie de Alexandros

David Bouvier La tempête de la guerre

Laura Slatkin Germe and generation in the Odyssey

Geneviève Hoffmann L' espace théâtral du Discobolus de Menandre

David Konstan Politique et rituel dans les Grenouilles

Marcel Detienne Ecriture et objets intellectuels

Ariane Tatti Le Dionysalexandros de Cratinos

Στο περιοδικό θα δημοσιευνούνται άρθρα σε γαλλική, ελληνική, αγγλική, ιταλική και γερμανική γλώσσα.

Roman manifestations in Neo-Classical Greece

Jordan Dimakopoulos
Architectura, Berlin 1986

Σχολιάζοντας το σχέδιο του Σταμάτη Βουλγαρηγιανή την πόλη των Πατρών ο Ι. Δημάκοπουλος δίνει στο άρθρο του αυτό που ενδιαφέρουμε ακόπι του θέματος:

Η αναστήλωση των μνημείων στην Ελλάδα, θεωρία και πρακτική

Ελληνική Εταιρεία, Αθήνα 1986

Κυκλοφόρησαν τα κείμενα της Δημόσιας ουδηπότητης της θης Ιανουαρίου 1986, με θέμα την αναδημητή των μνημείων στην Ελλάδα: Κων. Καρράς: Αντιρρεδρός της Europa Nostra (απονομή) διάλογων μεταξύ της αρχιτεκτόνικης Ιουνιού της Επεργατικής Κυριακής για την αναστήλωση του κτηρίου του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου και 8) μεταλλεύματα.

Αρχείο Ευβοϊκών Μελετών Τόμος ΚΣΤ, Αθήνα 1984-85

Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών

Ο τόμος αυτός αφειρεμένος στα 50 χρόνια της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών (1935-1985) περιέχει όπις ποιά πολὺ παλιά σημαντικές μελέτες:

Ξενόφων Α. Αντωνάδης: «Στα πεντήντα χρόνια της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών 1935-1985». Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών -Η συμβολή του επίτιμου προέδρου μας Γεωργίου Μ. Παπασταύρη στην έργη της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών και το συναλόκι έργο του». Χρήστος Β. Χειμωνάς -Γιώργος

Ν. Αιγαλείδης: ένας από τους ιδρυτές της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών... Γ. Ι. Φουσάρας: «Βιβλιογραφία στον Παπαδιαμόντη», προλογίσμενα Ν.Δ. Τριανταφύλλου.

Ξενόφων Α. Αντωνάδης: «Το κρεββατοστρώμα. Συμβολή στην έρευνα του κληρονομικού δικαιωμάτος του επιβάντος συζύγου στην τουρκοκρατούμενη Σκύρο».

Ευρυδίκη Αντζουλάτου - Ρεταία - «Προφορά για το άνων του νεούεντυπου παιδιού: η περιπτώση του Σκυριανού παιδικού ταξεμεύρου». Θεόδωρος Σκύρως: «Γυμνό, ένας αρχαίο τοπωνύμιο στην Εύβοια». Τάσος Ζάππας: «Ευβοϊκά ακτωνύμια». Ευάγγελος Δ. Βελτίζελος - H.J. Gregor: «Φυτικά λειψανά του Κατωτελού Μειοκοίνου από τη λιγνιτοφόρη λεκάνη Αλιβερίου Ευβοίας». Σωτήριος Ν. Λεοντάρης: «Συμβολή στην έρευνα του παλιρροϊκού φαινομένου του Ευριπού Σκαλίδας σε σχέση με την ακτογραφική κατάσταση του Βορ. και Νοτ. Ευβοϊκού Κόλπου». Ingrid R. Metzger -Die Keramik von Eretria». Πέτρος Γ. Καλλιγάς: «Ανασκαφές στα Λευκαντή Εύβοιας 1981-1984». Αμαλία Καραπασχάλης - «Κτίριο της Ελληνιστικής εποχής από τη Σακάδη». Ευαγγελία Μπαλτά: «Ενδείξεις για την κίνηση του πληθυσμού και εισοδήματος, το παραδείγμα στην Εύβοια στα τέλη του 1ου και αρχές του 1ου αι». Πέτρος Θέμηλης: «Ερέτρια: Κυκλικό κτίσμα και Ηρακλής». Αδαμάντιος Σαμψών: «Χεραία και νησιωτικά καταφύγια της πρώιμης βιβλαντίνης περιόδου στην Εύβοια και αναστολή Βωατία». Χαράλ. Δημ. Φαρόντης: «Δύο σταυροπίτερες ναοί στις περιοχές των χωριών. Μετόχι και λεωνωαίο της Νοτιάς Εύβοιας». Μελίτα Εμμανουήλ: «Γερουσία «Οι τοιχογραφίες του Αγίου Νικολάου στον Πύργο της Εύβοιας». Π.Δ. Μαρτρόδημητρης - Εκθέση στενών για την βενετοκρατούμενη Εύβοια (1215-1470)». Σταμ. Παπαμιχαήλ: «Καρυοτάνη πρακοούμενα». Ελευθέριος Μ. Ιωαννίδης: «Ηλίας Γ. Ντεγιάννης: ένας ήρωας της Ελληνικής Αντιστάσεως».

Σημαντικό επίσης για την ενημέρωση των αναγνωστών είναι και το 8 μέρος του τόμου, τα «συμμετικά ευβοϊκά» όπου παρουσιάζονται από τον Χ.Δ. Φαρόντη: «Διδακτορικές διατρίβες για την Εύβοια και τη Σκύρο». εκδόσεις του Συλλόγου ο ΝΗ-ΛΕΥΣ. θραύσια.

Σημαντικό επίσης για την ενημέρωση των αναγνωστών είναι και το 8 μέρος του τόμου, τα «συμμετικά ευβοϊκά» όπου παρουσιάζονται από τον Χ.Δ. Φαρόντη: «Διδακτορικές διατρίβες για την Εύβοια και τη Σκύρο». εκδόσεις του Συλλόγου ο ΝΗ-ΛΕΥΣ. θραύσια.

Κάρπαθος

Διώδεκανήσια επιθεώρηση λόγου και τέχνης

Τεύχος 13-14, Κάρπαθος

Στο τεύχος αυτό του μικρού τοπικού περιοδικού εκτός από τα άλλα ενδιαφέροντα άρθρα διαδίδονται και τα «Ταχυδρομικές σφραγίδες» της Καρπάθου (1890-1985) του Μ. Κομντούνου:

Στην Καρπάθο, λειτούργησε για πρωτη φορά ταχυδρομική υπηρεσία γύρω στα 1890.

αρχαιολογικά

Το ταχυδρομικό αυτό γραφείο που είχαν ιδρύσει οι Τουρκοί στα Πηγαδιά, το κατηργήθηκαν οι Ιταλοί λίγο μετά την κατάληψη του νησιού στο 1912.

Επί Τουρκοκρατίας χρηματοποιήθηκαν δύο σφραγίδες:

Η σφραγίδα 1, έγραψε εις την Τουρκοαραβική «KERPE ADASI» (δηλαδή ΚΑΡΠΑΘΟΣ ΝΗΣΟΣ·) και ΤΟΥΡΚΟ (ILE·). Αυτή η διγλωσση σφραγίδα χρηματοποιήθηκε από το 1890 έως το 1902. Η σφραγίδα 2, διγλωσση και αυτή που έγραψε τη λέξη «KERPE» εις την Τουρκοαραβική και «ΚΑΡΠΑΤΗΟΣ·», χρηματοποιήθηκε από το 1902 έως το 1912. Τις πρώτες εβδομάδες της Ιταλικής κατοχής, ένα ανεπίσημο ταχυδρομείο διημύνει Ιταλούς οδηγούτο ως επικεφαλής της Ιταλικής φάλαγκας που κατέλαβε την Καρπάθο, όπου αναφέρει ο SARACENI. Στην διάρκεια αυτή κυκλοφόρησε η σφραγίδα 3 με τις λέξεις «—POSTE ITALIANE SCARPANTHOS (EGEO)». Αυτή η λαστιχένια σφραγίδα κατασκευάστηκε στην Ρόδο και χρηματοποιήθηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου από τις στρατιωτικές δυνάμεις κατοχής.

Μετά τις 20/7/12 δημιουργείται στην Καρπάθο ένα επίσημο Ιταλικό ταχυδρομείο, και χρηματοποιούνται γραμματόσημα της Ιταλίας...

Ελλέθρος 3-4

Άργος, Φινόπωρο 86 - Ξεινάνδας 87

Συνεχίζοντας την έκδοση του το αργιτικό αυτό περιοδικό δείχνει αλλή μια φορά ότι η ελληνική επαρχία προβληματίζεται. Στο τεύχος αυτό δριώκουμε αρέβα για την εκκλησιαστική αρχιτεκτονική του 12ου αιώνα στην Αργολίδα (Τοιχία Οικονόμου), ο Γερανός και ο Λαύρωνθας ΙΙ (Harcel Détienne). Συμβαλλή στην Ιστορία του Αγροτικού και Συνδικαλιστικού Κινήματος στην Αργολίδα (Βασ. Δωρεβίνης) κ.ά. πάντοτε σχετικά με τα γράμματα και τις τέχνες.

Archäologie in Deutschland

2/1987 Απρίλης - Ιούνιος

Με αφέρεμα στο αρχαίο κόσμημα το τεύχος αυτό αφορά στην ελληνική αρχαιολογία με το άρθρο. Το διάδημα της Φρασικλέας της Friederike Naumann που υσχίζει το κορμήματα της κόρης από παρονό μάρμαρο που στολίζει τον τοφό της Φρασικλέας (20 μισθ του δου αι. π.Χ.).

Υπάτη 15-16

Ιούνιος - Δεκέμβριος 1986

Η περιοδική έκδοση περιέχει στο διπλό της υπάρχος ενδιαφέρουσες μελέτες, απόδειξη των ενδιαφεροντων των νεοελ-

λήγων. Μερικοί τίτλοι: Ο στρατώνας της Υπότης (Ω. Λαίνας). Το κτίριο αυτό έχει χαρακτηρισθεί ως διατηρητέο έργο τέχνης. Η σημασία και η αξία των φιλολογικών εκδόσεων (Δ. Γάιος) προκύπτει για σκέψεις που διατυπώνει με αφορμή ένα βιβλίο. Η «Ηρακλεός Πύρα» στην Οίτη (Δ. Λουκόπουλος) γνωριμία με το αρχαίο iερό και άλλα πολλά και ενδιαφέροντα.

B.C.H

Κυκλοφόρησε ο 11ος τόμος (1986) του Bulletin de Correspondance Hellénique της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής Αθηνών με το «χρονικό των αρχαιολογικών ανακαρδών και ανακαλυψεών στην Ελλάδα, το 1985» που συντάσσει κάθε χρόνο ο Giles Touchais. Στο τόσο χρήσιμο πληροφοριακό παράρτημα της B.C.H. βρίσκει κανείς αναφορά στα παραμήκρα ευρήματα.

**Χάρτινες Εικόνες
Ορθόδοξα Θρησκευτικά Χαρακτικά 1665-1899**
Ντόρη Παπαστράτου

Η ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ ΑΒΕΣ κυκλοφόρησε σε εδαφική φροντιστήν έκδοση το διήρμα εργού της Ντόρη Παπαστράτου - Χάρτινες Εικόνες - Ορθόδοξα Θρησκευτικά Χαρακτικά 1665-1899. (βλ. εκθέσεις) Η αυλογή χαρακτικών που παρουσιάζεται στους δύο τόμους, περιλαμβάνει 618 αυτονόμες έντυπες παραστάσεις που χαρόκπειται και τυπωθήκαν με τον 17ο αιώνα 19ου αιώνα και κυκλοφορήσαν σε εκκατοντάδες, ίώνες και σε χιλιάδες, αντίτυπα παραδόσεων περιοχές, από τα τουρκοκρατούμενα εδάφη ώκις τις κοινότητες της διασποράς.

**Επι πόλεως
Συλλογική εργασία**

Εκδ. Τιμ. Αρχιτεκτόνων του Παν/μιου Θεοφανονίκη, 1986

Με τον τίτλο αυτό κυκλοφόρησε το 1986 συλλογή κειμένων για την πόλη και την πολεοδομία, από τον Τομέα Πολεοδομικού και Χωροτεκνικού Προγραμματισμού και Σχεδιασμού του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεοφανονίκης (επηγέλλεια και μεταφράσεις των Α. Γερόλυμα, Κ. Καουκούλα, Ν. Καλογρησσού, Ν. Παπαδημητρίου, Α. Τσουλούθη, Κ. Χατζημιχάλη και Β. Χατζηγάλη).

Πρόκειται για την αναδημόσιευση δύο αρθρών Ελλήνων αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων και για τη μετάφραση άλλων δέκα ζεύγων συγγραφέων, που δημοσιεύθηκαν μετά το 1965. Χρήσιμο έργο τόσο για διά-

κτικούς σκοπούς (οι Έλληνες φοιτητές μπορούν να έχουν υπό μάλη βασικά άρθρα και εργασίες για την πορεία της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας σημεριά), όσο και για την ενημέρωση κάθε ενδιαφερούμενου να ενημερωθεί στα θέματα αυτά.

Die griechische Tholos Florian Seiler

Verlag Philipp von Zabern, Mainz 1986

Με τον τίτλο «Η ελληνική θύλαιος» κυκλοφόρησε το πολύ ενδιαφέρον αυτό βιβλίο που σχολιάζει και μελετά το πολύ των κυκλικών αυτών κτισμάτων στην ελληνική αρχιτεκτονική.

Corpus Vasorum Antiquorum Joslyn Art Museum

Ann Steiner

Verlag Philipp von Zabern, Mainz 1986

Ο 21ος τόμος του CVA των ΗΠΑ παρουσιάζει τα περισσότερα από τα αρχαία αγγεία της συλλογής του Μουσείου Joslyn, στην Ομάδα της Nebraska. Η πλειοφύρια των αγγείων δημοσιεύονται για πρώτη φορά.

Εικόνες Συλλογή Δημ. Οικονομοπούλου Χρυσάνθη Μπαλτογιάννη

Εκδ. Δρ. Δ. Δελής Α.Ε.

Πολύ ενδιαφέροντα σημαντικά αγγεία από την 15ου-18ου αιώνων που παρουσιάζονται αρτιά και σχολιάζονται από την βιζαντινολόγο Χρ. Μπαλτογιάννη. Η έκδοση επηγέλλεται και καλούθηκε έχει μεγάλο ενδιαφέρον γιατί τα βυζαντινά αυτά έργα τέχνης παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο κοινό.

Die Wasserversorgung antiker Städte

Eckhard Frintinus - Gesell schaft e.V.

Verlag Philipp von Zabern, Mainz 1986/87

Με 97 έγχρωμες, 59 ασπρόμαυρες φωτογραφίες και 48 σχέδια κυκλοφόρησε ο τόμος αυτού που ασχολείται με την υδρευση των αρχαίων πόλεων. Περιέχει:

Günther Garbrecht, Die Wasserversorgung des antiken Pergamon; Werner Eck, Die Wasserversorgung im römischen Reich; Soziopolitische Bedingungen, Recht und Verwaltung; Franz Glaser,

αρχαιολογικά

Brunnen und Nymphaeum; Henning Fahrbusch, Elemente griechischer und römischer Wasserversorgungsanlagen; Bildanhang: Beispiele antiker Wasserversorgungsanlagen, Athen, Aspendos, Caesarea Maritima, Ephesus, Jerusalem, Masada, Perge, Petra, Pompeji, Rom, Samos, Sidon.

Athens after the Peloponnesian war

Barry S. Strauss

Ekd. Croom Helm, London & Sydney, 1986

Με τίτλο «Η Αθήνα μετά των Πελοποννησιακού πόλεμου» και με υπότιτλο «τάξεις, φαρμακοί και πολιτική το 403-386 π.Χ. - εκδόθηκε στα αγγλικά, από τον οίκο CROOM HELM (τιμή: 19.95 αγγλικές λίρες) μια ενδιφέρουσα μελέτη παρίσταντας υπόψη της πλουσίας βιβλιογραφίας και έχοντας ως αντικείμενο μια νέα «θέωρη του πολιτικού και κοινωνικού «τοπίου» της αρχαίας Αθήνας, στο δεκαετόνα χρόνια που ακολούθησαν την Πελοποννησιακό πόλεμο. Ο συγγραφέας, Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας της Πανεπιστημίου του Κορνελά, έχει οργανώσει την ανάλυσή του σε δύο μέρη. Στο πρώτο {«το πλαίσιο»} εξετάζει τη πολιτική συμπεριφορά στην μεταπολεμική Αθήνα, καθώς και την κοινωνία, την οικονομία και την τυχὴ της αθηναϊκής κυριαρχίας μετά τον πόλεμο. Στο δεύτερο μέρος {«Πολιτικές και γενική πολιτική»} αναλύει το φανένον της συμφιλίωση και την ανθυμητήση (405-395 π.Χ.), τις πολιτικές πολέμου (395-391 π.Χ.) και τη διαιρέση και ήττα (391-386 π.Χ.). Τις αναλύεις του συνοδεύει με πρωτότυπα πίνακα των απωλειών σε Οπλίτες και Θητείς στις μάχες του Πελοποννησιακού Πόλεμου.

Μεταφέρομε τις πολύ ενδιφέρουσας κρίσεις του Στράβωνα για θέματα μεθόδων, στο τέλος των αιματηρασμάτων του έργου του:

«Θα ήθελα να προσθέσω μερικές προσωπικές και πιθανών αντίτικες παραπτήριες ώς προς τη μεθόδολογία. Γενικά, μπορούμε να δρουμε, σημερινή διάνοια μετάλλευτη στην ιστοριογραφία για την Αρχαία Ελλάδα. Οι πρώτες στοχοί έχουν την έρευνα των πηγών, την αποτίμηση των γεγονότων και την εκπλήσσυντη λεπτομερεία πρώτου τους είναι οι θετικοί. Οι δευτερείς επιδώσεις γίνονται ως ελήγουνται τι συνέθη και να περιγράφονται ένα γενικό πότι. Οι μελέτες αυτές καταδύονται σε ανεργονομητικές μέχρι μαρβάντικες και μεταδομιτικές, όλες όμως χρησιμοποιούν πρότυπα, τα οποία προέρχονται είτε από μια αντιληπτική κατανόηση της αρχαίας ιστορίας, είτε από σύγκριση με άλλες περιόδους της ιστορίας, είτε από άλλους τομείς επιστημονικής σύνθλος. Η σωστή έρευνα απαιτεί δύο είδη σπουδών, την ειδική και τη γενική. Εντούτοις θα εξεφράζα-

την ελπίδα η προσέγγιση της αρχαίας ιστορίας να γίνεται περισσότερο με το δευτερό είδος;

Δυστυχώς, ο θετικισμός αποθαρρύνει τη συζήτηση με ιστορικούς που μελέτουν άλλες εποχές, και είναι ελεύθερης, αλλά δύσκολης, με τον αποτασσαμένο χαρακτήρα και το κενά των υπαρχόντων στοιχείων, κάθε περίπειρα με σκοπό ν' αφήσουμε τα γεγονότα να μάλισταν από μόνα τους», δήνος κάποιο προσεκτικά λογισμένο πλάισιο, είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.

Η διαδικασία επολέμευσης των γενονότων γίνεται εκεί όπου η μελέτη του παρελθόντος θα έπειται στην αρχική, και όχι στο τέλος. Ο θουκυδίδης έγραψε ιστορία όχι απλώς επεδρή τα γεγονότα ήταν επαλθεύσαμα, αλλά γιατί μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αυτά τα γεγονότα για να διδάξει ένα μάθημα. Οι σημερινοί ιστορικοί καλά θα έκαναν στο οκουλούσιον τους ιδιότηταν του επιστημονικού τουμέα μας:

Στο παρελθόν της Αχαΐας Λάμπρος Βρεττός

Αχαικες εκδόσεις, Πάτρα 1986

Μικρό και εύχρηστο βιβλίο με ιστορία και αρχαιολογία της Αχαΐας συμπληρώνεται {μέρος θ} από ποιητικά μετανευμένα από την αρχαία ιστορία της περιοχής. Ευχάριστα στα ανάγνωσμα και χρήσιμο για όποιον αγαπάει τις εκδρομές τώρα που ήρθε το καλοκαρι.

Τεχνολογία Το ενημερωτικό δελτίο του Κοινωφελούς Ιδρύματος της ΕΤΒΑ

Από το Κοινωφελές Ιδρύμα της ΕΤΒΑ κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος του ενημερωτικού δελτίου του, με τον τίτλο {«ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ»}. Το ύετο αυτό πληροφοριακό έντυπο έχει ως ακότο να κοντοποιεί το έργο του Ιδρύματος, να γνωστοποιεί ευρύτερα ανάλογες δραστηριότητες στην Ελλάδα και το επειρεπόν, να συντονίσει ενδιαφέροντα και προσθέτεις στον τομέα της ιστορίας της τεχνολογίας, του κοινωνικού έργου, της επιδιώκησης της γενενήσης των ειδικότητων του κοινού και τη συνεχή των ειδικότητων της νέας άγνωστης και τις συγχρόνες εξελίξεις του τομέα αυτού. Ενδιαφέρει ιδιαίτερα τους ερευνητές της ιστορίας της τεχνολογίας, επικαινούμενους, επαγγελματικούς και σωματειακούς μεριμνώντας που αμέσως ή έμμεσα σχετίζονται με την πολιτική δραστηριότητα που άμεσως ή έμμεσα σχετίζονται με τον κοινό των τεχνών. Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ αποτελείται από 24 άφορα τυπωμένες σελίδες που αναφέρον-

ται στην παιδεία και την έρευνα, τα μουσεία, τις εκδόσεις, τις δραστηριότητες στο Εξωτερικό, με δύο σελίδες περίληψη στα αγγλικά. Στέλνεται στους ενδιαφερομένους και είναι ανοιχτή σε σύντομες συνεργασίες που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα της (Κοινωφελές Ιδρύμα ΕΤΒΑ, Πανεπιστημίου 20, 106 72 Αθήνα, τηλ.: 3641976 ή 3237981 εως τη 230).

ΑΤΤΙΚΟ Δίκαιο

Παν. Δ. Δημάκης

Εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτίνη 1986

Με υπότιτλο {«Το οικογενειακό δικαίο της Αθήνας κατά τους κλασικούς χρόνους»}, κυκλοφόρησε ο μικρός αυτός τόμος που εννιά αρχικά είχε γραφεί για φοιτητική χρήση (α έκδοση) μπορεί να διαδαστεί ευχάριστα και από το ευρύ κοινό, μιας και προσφέρει γνώσεις με σύνοι απλό τρόπο γιατί. Είναι χρήσιμα αναγνώσμα για οδους θέλουν που μαθών περισσότερα πράγματα από ότι προσφέρουν τα διάφορα βιβλία ιστορίας. Με σωστή διάφορη της υλής, αφομοιώνεται άνετα και το περιορισμένο μέγεθος και η απλή γλώσσα του, κανύνει το βιβλίο αυτό ευχάριστο και ευκολοδιάστικο.

Μανίκα: A Prehistoric Commercial Center Efi Sakellarakis

The Athenian - Μάιος 1987

Σημειωνούμε εδώ το πολύ ενδιαφέρον άρθρο της Έριτ Σακκελλαράκη στο αγγλόφωνο περιοδικό The Athenian. Εκτός από τα γεγονότα στη Μάνικα είναι από τους πολύ σημαντικούς προϊστορικούς παραθαλασσίους πρωτοελλαδικούς οικισμούς (3.000...000 π.Χ.) και από αποτέλεσμα εμπορικού κέντρου για την περιοχή, (Κεντρική Εύβοια) αναπτυσσόντας σχέσεις με τις Κυκλαδες, σημασία έχει στι το δρόμο αυτού, για ξενόγλωσσο πλατύ κοινό είναι γραμμένο όχι από δημοσιογράφο αλλά από αρχαιολόγο που πληροφορεί υπεύθυνα αλλά συγχρόνως και απλά κεντριζόντας το ενδιαφέρον του αναγνωστή και για μια, ίσως, επιπτώση επισκεψή.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Περί Εραλδικής και Γενενήσιας

Από την Εραλδική και Γενενήσικη Εταιρία της Ελλάδος λαμβάνει την παρακάτω επιστολή με αφορμή σχόλιο του συνεργάτη

αρχαιολογικά

μας Βασ. Δωροθίνη, στο τεύχος μας Νοεμβρίου 1986:

«Ευχαριστούμε θερμά τον συνεργάτη σας κ. Β. Δωροθίνη για το αξόλο του «Το πρώτο Πανελλήνιο Συμπόσιο Γενεαλογικής και Εραλδικής Επιτροπής» στο τεύχος Νοεμβρίου 1986 του εγκυρού περιοδικού σας (απλή Αρχαιολογική). Επιτρέψατε μας όμως να σας τηλεφοροφρόνισμε στις Η.Εραλδική και Γενεαλογία πράγματι αποτελείν επιθήμες; πάρα το στι, το τόσο γνωστό στο εξωτερικό αυτό θέμα, δεν είναι επαρκός γνωστό στην Ελλάδα.

Ηδη όμως μας από τη δρόση που έχει αναπτύξει η Εταιρία μας από τη σημερινή στιγμή (έδοση 6 επταύσων τόμων, διαλέξεις, ΑΠΑΛΕΛΗΝΙΟ Συμπόσιο, κλπ.) έχει αρχίσει το θέμα να γίνεται κατανοτικό και στο ευρύ ελληνικό κοινό. Εποτεμευταί και η περιπέτειρα κρίση των συνεργάτη σας που είδε τις αναγκώστικες προώρων «μακρύτερα στον τομέα της συνολικής ιστορίας».

Παρά την υπάρχει πλήθων ξενογλώσσων πτυχών που περιορίζονται να προτείνουμε στο ανανεράτη σας τη μελέτη της ελληνικής εκδόσεως -Ιστορία και μεθόδοι της- (επογειόρειδε τη πλεία του Β'. Τευχ. 2) του Μορφωτικού Ιδρυμάτος της Εγγενικής Τραπέζης (Αθήνα 1981), όπου περιέχονται οι μελέτες του Jacques Meurgny de Turigny που αναφέρονται στις -Επιτροπής Εραλδική και Γενεαλογία- και στη σημερινή τους για την ιστορική έρευνα και τη σύγχρονη ζωή.

Επιλύζουντες ότι θα διορθώσετε το σημειώσατε αυτό ώστε να μην δημιουργούνται λαθανάσμενες εντυπώσεις σε ένα καλλιεργημένο κοινό, όπως το δικό σας,

Διατελέσμενο με τιμή

Ο πρόεδρος Ο γεν. γραμματέας
Δ. Δελένδας Ν. Οικονόμου.

Σημειώσια του Β. Δωροθίνη: Η άποινα του DE TRAPIGNY δεν νοούμε ότι μπορεί να χάρι αφεάσεις κάθε αμφιθέατρο που προσέχει την αυθιμότητα, ως κυριότερη αρχή της εραλδικότητας. Ως μόνο της Εραλδικής, αλλά και κάθε άλλης σημαντικής κλάδου της ιστορικής έρευνας. Το θέμα είναι νοούμενο, αρκετά πολύ- και η κάποια σέζιση στην προσέχει την απόδοση μου επέβγη στο στόχευμα μια διαρκής γενεαλογικής τέσσιν τοσίδια στα «καθ' προς» το πεπέρνεις, ανέρτηση από την ουσιαστικότητας που που, στην προκεμένη περίπτωση, διώλου δεν αμφιθήτηκε (απεναντί, μάλιστα), να διογκώνονται υπέρτερα, με ροπή επικάλυψης των πάντων. Όμως κάποιο υπάρχον όριο, που όπως έπειρηνούσα διατιτυπώνονται καταχρητικές γενεικευμένες ιγνώνται διωρύχων που από την προσέπληξη την αποτίναγμαν στην απομόνωση της συγκεκρινής τους προσωπικότητας.

Αυτά, κοινώνια ως προς τη «διωρύχων» που ζητά η επιστολή, κατά τα άλλα, απαντώμεθάνατα στην προστροφή της Εταιρίας των κόλουμπ, στην Ελλάδα, ένα σημαντικό κένο στην ιστορική έρευνα. Και έχει πολλά να προσφέρει, ακύρως. Β.Κ.Δ.

Θέμα: Δελφοί - Αλουμίνια

Κύριος Διεύθυντας

Σαν αρχιτέκτονας σύμβουλος στο Δήμο

Δελφών, θάβελα να αναφερθώ σε οριαμένα θέματα για αυτή την περιοχή, με ιδιοτέταιρη οιροφόρη την επιστολή του ειρήνου αρχαιοτήτων Δελφών που δημοσιεύτηκε στην «Αρχαιολογία» τεύχος 20.

Αρχικά, πιστεύω πώς απέναντι στην τρισιλόχρονη ιστορία των Δελφών, οι σκέψεις μας και οι λόγοι μας είναι μάλλον αναδύνητης εμβέλειας. Παρόλα σα ουπάρχουν δυστυχώς πράξεις απόμνυμα, ομάδων ή κυριεύοντων που παρόλη τους παραδοκότητας μπορούν να σημαδέψουν ευνοϊκά αλλά και ανεπόντιμα την ιστορία των Δελφών. Εχόντας επιγνώμη από αυτό το πλαίσιο, η παραδοσιακή μας γραφειοκρατία / ευθυνοφορία, απόφυγε ποτέ πάλλο χρόνη να αγγίζει έστω και μια πέτρα στους Δελφών, κι από φύση για τις μελλοντικές επικρίσεις, προστάσεις, ίδες - και τελικό παραδόσιο των Δελφών στην «προστάτιδα Εύρυτην», με αντιστοίχη βέβαια ανακούφηση ως προς τις ευθύνες. Παρόλα αυτά, πριν οι ιμαντείς (Ελλήνες) κατοίκοι / επισκέπτες / μελετητές / προσκυνητές των Δελφών να προλαβουνες να συνειδητοποιήσουμε πώς το κράτος αποφέυγει ουσιαστικά οπισθιόποτε απόφοιτη στην επέμβασή του στο χώρο για αποφυγή καταλογισμού ευθύνων, μάθαιμα που το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, ενέκρινε την εγκατάσταση της αλούμινας κοντά στην αρχαία.

Γέρα πάρα από το θέματος πως η έγκριση αυτή αποτελεί και την επιπτωτική καταδίκη των όυντων που υπόγραψαν, ή εκ των υπότερων, τον κύριο λόγο για τους πειθαρχούμενους και τις συνέπειες της απόφασης, θάχει η Ιστορία...».

Κανένας δε αρνήθηκε την εγκάρτηση της μονάδας, ΓΑΤΙ όμως πάλι στους Δελφούς; Ποιοι λόγοι και ακομπιώσεις της υποχρέωμαν; Εντάξει είναι κοντά στον κόπο της Ιτεάς δεν είναι ίδιας η ροή αρκεταράμενης επούτου στο χώρο, μα του Θεού Απόλλωνα, εποικεψήτη πειθαρχούμενη που απαρδίσια μαράσια μονάδα. Ποιά φύλατρα θένται ικανά να ουδείνουν από τη ρυπανσή, τη διάδικτη και τη μοντέρνα επούτο του χώρου που τόσο έντονα προστατεύεται από τη φύρα που κάποιος ίδιωτης έτησε να κτίσει ποτέ από ποτίστη, ζητάτε ήδη θάβουν κεραμίδια οι κατοίκοι στη σπίτια τους, για να γίνουν ποιος γραφικό στη γειτνίαση τους με την αρχαία και από την άλλη δέχεται να στηρίξει απέναντι η αλουμίνια...».

Τελικά τη καταρρώφηση: «Δώσαμε άλλη μια φορά το δικαίωμα στους ευρωπαίους να συμπέραντον πώς δεν μπορούμε να διαφύλαξουμε την πολιτιστική μάς κληρονομιά μόνοχρο μας, κι έχουμε ανάπτη από τις τυπελτίδες της ΕΟΚ, της Οινόκεα και των ευρωπαϊκών οικολόγων, που να αύσουμε -αν σορθερούσαμε- έγκαρα - το χώρο των Δελφών...».

Φίλοι αρχαιολόγοι, σας καλώ γ' αντιδράσετε έντονα, έστω και καθυστερημένα, παρό-

λες τις πιέσεις που λογικά δεχόμαστε. Σκεφτείτε μονάχα πώς κι οι επόμενες γενέτες έχουν το δικαίωμα να χαρούν τους Δελφούς (χώρο και μηνυμάτων), και πώς κανείς δεν επιτρέπεται να τους το στερηθεί...».

Μ' εκτίμηση
Πάνος Κοκκινόπουλος
Αρχιτέκτονας ΕΜΠ MSC
Θεσσαλονίκη

Υ.Σ. Φίλε κ. Πεντάδα, το να ξέρουμε στόχη στα μάτια μιλώντας για το διάμαρτυρείσται για την απομάκρυνση κουαρεσμών και κοραρισμάτων μπροστά από το χώρο, ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΞΙΛΕΞΩΣΕΙ την συνεπείανθυνότα για την πλήρη καταστροφή του χώρου των Δελφών με τη μετατροπή του σε διοικητική ζώνη.

Κύριοι,

Διαβάσατε στο τεύχος No 21 (Νοεμβρίου 1986) του Εγκύρου περιοδικού σας, την στήλη «Αρχαιολογία», όπου γίνεται αναφορά στο «Α Πανελλήνιο Συμπόσιο Εραλδικής και Γενεαλογικής Επιτροπής» και παρακαλώ να σημειωθείτε την παρούσα, για την ουσιαστική έντησης των αγανωντών σας:

Κατά γενική ομολογία το Συμπόσιο αυτό, υπήρξε οριακός σταθμός στην μηρή πλήν μας αξέλογη πορεία της Εραλδικής και Γενεαλογικής στην Ελλάδα. Οι ανακοινώσεις που έγιναν κατά την διάρκεια των εργασιών του, καλύπτουν θέματα μιας μεγάλης χρονικής περιόδου, για την οποία η εραλδική και γενεαλογική έρευνα κρίθηκε απαραίτητη. Αυτό έγινε διότι, ένας από τους σκοπούς του Συνέδριου ήταν να εντοπιστούν τα χρονικά δισταύπατα που δεν έχουν ακόμα ερευνηθεί διεθνώδικα και στα ουπούργουνα γήνεται σημάδιο εραλδικό και γενεαλογικό στοιχεία.

Για να διώσουμε δημια μια ασφη εικόνα για τη Γενεαλογία, μπορούμε κατ' αρχήν να την κατατέλουμε στους εξειδικευμένους κλάδους της Ιστορίας. Ο κύριος στόχος των ερευνώντων που ασχολούνται με αυτήν, είναι η ανίχνευση της σειράς γεννήσεως των στόχων ενός γενεών, μιας οικογένειας ή των προγόνων και απογόνων ενός προσώπου. Οι μακροχρόνιες γενεαλογικές έρευνες στηρίζονται στις προφορικές μαρτυρίες, τις πληροφορίες των Δημοσίων Υπηρεσιών και την διδιογραφία. Το αποτέλεσμα των ερευνών αυτών μελετάται και αναλύεται, με απότελεσμα πάντα την εντοπίωση πουλεράρων αρχαιολογικών στοιχείων της προηγούμενης περιόδου. Τα στοιχεία αυτά, μερικά που αποτελούνται από την εγενέντη γενεαλογικής στοιχείων, επιστρέφονται στην ιστορία της περιοχής.

Για να διώσουμε δημια μια ασφη εικόνα για τη Γενεαλογία, μπορούμε κατ' αρχήν να την κατατέλουμε στους χώρου των ιστορικών Επιστημών, γεγονός όπως η Γαλλία, η Αγγλία, η Σοβιετική Ένωση, κ.ά., αποδεικνύοντας ότι η Γενεαλογική κατατάσσεται στον χώρο των ιστορικών Επιστημών, γεγονός όπως οι γενεαλογικές αντιτοιχίες, η καταγγέλι, οι γραμμές συγγενείων, κ.ά., αποδεικνύοντας ότι η Γενεαλογική κατατάσσεται στον χώρο των ιστορικών Επιστημών, γεγονός όπως οι γενεαλογικές αναγνώσεις που αποτελούνται γενεαλογικού παρέλαση, όπως η Ε.Γ.Α.Λ.Ι.Α, η Σοβιετική Ένωση, κ.ά.

αρχαιολογικά

Συνεπώς, το σχόλιο του αρθρογράφου σας ότι «ο πομπόδης τίτλος (του Συμποσίου) δίνει την εντύπωση ξεχωριστής επιστήμης για γενεαλογία θέματα», μπορεί επισικάς να χαρακτηρισθεί ως οδόσπου.

Ευχαριστώντας έκ των πρότερων για τη φιλοξενία, διάτελε.

Με τιμή,

Δημήτρης Α. Μαυριδέρος
Αρχαιών 4
106 80 ΑΘΗΝΑ

Ελληνική εταιρία για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς

Βουκουρεστίου 36 - Αθήνα 106 73 - Τηλέφωνα: 362 8970 - 360 5319 - 362 2535

ΝΕΕΣ ΔΙΕΘΝΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟΤΑΣΙΟ ΑΛΟΥΜΙΝΑΣ ΣΤΟ ΔΕΛΦΙΚΟ ΤΟΠΙΟ.

Τον τελευταίο καιρό σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις και αντιδράσεις στον ευρωπαϊκό χώρο οπέντανη στην απελευθέρωση να πραγματοποιηθεί εγκατάσταση μεγάλης μονάδας επεξεργασίας αλουμίνιων στα όρια του ευρύτερου Διεθνούς χώρου.

Η Ελληνική Εταιρία και οι συνεργαζόμενοι περιβαλλοντικοί φορείς, για ενημέρωση τούσος του Ελληνικού τύπου σασι και της κοινής γνώμης, φέρουν σε γνώση σας τα εξής:

1) Σε αναφορά προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο Επίτροπος κ. Ρίπο Ντι Μέδα, υπεύθυνος για τις πολιτιστικές υποθέσεις στην επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινωνιών των απαντήσεις ότι οι Κοινωνίες εκδηλώνουν ζωτικό ενδιόφερον δύο στην αρχιτεκτονική κληρονομία των χωρών-μελών.

(έχουν ήδη προταθεί ειδικά μέτρα για φορολογικές απαλλαγές, για έρευνα, καθώς και για διατήρηση ολόκληρων συγκροτημάτων κτηρίων), δοσ και για τη διατήρηση των τοπικών και ιστορικών τόπων, ίδιωτερα στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Έτους Περιβάλλοντος 1987. Στο ονόμα της επιτροπής και στη συνέχεια εγγράφου του κ. Ντι Μέδα προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκφράζεται η βαθύτατη λύπη «ιε το πιο καπογραμματικό τρόπο, για κάθε τυχόν βλάβη που θα υφίστατο το ιερό τοπίο των Δελφών».

2) Τα ελληνικά αιωνατεία της Μεγάλης Βρετανίας και η Βρετανική επιτροπή για την επιτεροφυΐα των έλλεινων, με επικεφαλής τον πρόεδρο της καθ. κ. Μπράουνικη, επεδωδείσατολ μετανάστη στην Ελλάνια Περιουσίγ κατό την επισκέψη του στο Λονδίνο στην οποία εκφράσθηκαν την αγωνία τους για την επικεντρωνη πραγματοποίηση του έργου στην Αγ. Ευθύμιο Φιλίδη, και τον παρακαλούν να αναβερθούντων τα σχέδια ως προς τον συγκεκριμένο χώρο.

3) Μίκτη ομάδα ευρωπαυλευτών από όλες τις πολιτικές ομάδες του Ευρωπαϊκού Κοινοβούλιου, και από όλες τις χώρες-μέλη υποβάλλουν γραπτή δήλωση του άρθρου 49 του ευπατερικού κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβούλιου με την οποία εκφράζουν την ανησυχία τους για την εγκατάσταση του εργοστασίου στο χώρο της Αγ. Ευθύμιας, υπενθύμιζον την ανελμήμενη υποχρέωση των Κοινωνιών για προστασία της πολιτιστικής κληρονομίας και του φυσικού περιβάλλοντος, και καλούν την Ελληνική Κυβερνήση να εγκαταλείψει τα σχέδια της για εγκατάσταση του εργοστασίου εκεί, και να ζητήσει άλλη τοποθεσία που να μην απενειλεί τον εξαρτητικό σημαντικό διένυσον ενδιόφερότας χώρο των δελφών.

Σηκών απ' την Σοβιετική Κυβέρνηση να συμφωνήσει στη μεταφορά της εγκατάστασης, αποδεικνύοντας την αλληλεγγύη της στη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομίας, αναβεῖται τόσο στην επιτροπή πολιτισμού όσο και στον πρόεδρο να λάβουν όλα τα καταλλήλα μέτρα και να απευθύνουν σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς και οργανισμούς και στις κυβερνήσεις Ελλάδας και Σοβ. Ενωσης.

Ηδη η δηλώση αυτή έχει ανυπογραφεί (23/3/87) από 70 περίπου ευρωπαυλευτές μεταξύ των οποίων η πρόεδρος της επιτροπής περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Μπεότα Βέμπερ (Σοσ.) ο προπρόδρος της ίδιας επιτροπής Κόλλανς (Σοσ.), καμμιουνίστες μεταξύ των οποίων σχέδιον όλοι οι Ιταλοί καμμιουνίστες ευρωπαυλευτές, όλοι οι Βούλευτες της ομάδας ουρανού τόσο καθώς και πολλοί εργατικοί και χριστιανοδημοκράτες.

4) Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος (ΕΕΒ) εξέδωσε ψήφισμα με τον τίτλο «Ἄς γιορτάσουμε το Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος αδόντας τους Δελφούς», όπου υπενθύμιζει το ενδιόφερον του για το δέμα όπως προκύπτει από ψήφισμα του ήδη από 1985, σημειώνει την ομοδύνημα αντιθέτηση όλων των ελληνικών φορέων περιβάλλοντος, και κάνει έκκληση στην Ελλ. Κυβερνήση να εγκαταλείψει την επένδυση στον συγκεκριμένο χώρο της Αγ. Ευθύμιας και να αναζητήσει άλλη κατάλληλη τοποθεσία, ενώ καλεί τους διεθνείς οργανισμούς να πάρουν θέση στο θέμα. Οι αντιδράσεις αυτές κορυφώνονται μετά την αναγγελία από την ελληνική πλευρά ότι η σημαντική για την ίδιωση του εργοστασίου αλουμίνιου στην Αγ. Ευθύμια θα υπογραφεί κατά την επόμενη εποικεύτη Κ. Γκορμπάση στην Αθήνα.

ΕΙΔΗΣΗ: Με χρήση πληροφοριών το ανωνυμότικο ίδρυμα καίριο πνευματικό στοιχείο διεύθυνε στον Δικηγόρο μέτρα για την αναβάθμιση του Κεντρικού Αρχειολογικού Συμβουλίου.
Σύμφωνα με την νέα απόφαση το ηρούσαντο στο Δικηγόρο μέτρα για την αναβάθμιση του Κεντρικού Αρχειολογικού Συμβουλίου.

δελτίο συνδρομής

Να αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευμένο από το αντίτυπο της συνδρομής στα γραφεία του περιοδικού **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ** οδός Πανεπιστημίου 9, 105 64 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 3253246.

Επιθυμώ να εγγραφώ σαν συνδρομητής για ένα χρόνο - 4 τεύχη - από το τεύχος αριθμ.

Συνδρομή Εσωτερικού: Αρχ. 1.500 — Σωματείων 2.000 — Οργανισμών. Τραπέζων Ν.Π.Δ. Α.Ε. 2.500 — Μαθητών και Σπουδαστών 1.200 (με αποτολή φωτοτυπίας αστυνομικής ή φωτικής ταυτότητας).

Εξωτερικού: Αεροπορ. ταχυδρ. Ευρώπη \$ 22 — Αμερική, Καναδάς: Αυστραλία \$ 25 — Σπουδαστών έμβοτερού αντίστοιχου \$ 20 και 22. Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή στην περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ**, Πανεπιστημίου 9, 105 64 ΑΘΗΝΑ.

Επώνυμο .....

Όνομα .....

Οδός / Αρ. ....

Ταχ. Κωδ. ....

Πόλη .....

Τηλεφ. ....

Ημερομηνία .....

Υπογραφή .....